

1983/84:111

Onsdagen den 28 mars em.

Kl. 19.30

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

16 § Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde

Föredrogs jordbruksutskottets betänkande 1983/84:25 om statsbudgeten för budgetåret 1984/85 såvitt avser jordbruksdepartementets verksamhetsområde (prop. 1983/84:100 delvis).

Anf. 131 TREDJE VICE TALMANNEN:

I fråga om detta betänkande hålls gemensam överläggning för samtliga punkter. Under den gemensamma överläggningen får yrkanden framställas beträffande samtliga punkter i betänkandet.

Anf. 132 EINAR LARSSON (c):

Herr talman! När vi i kväll skall ta ställning till den del av budgetpropositionen som rör jordbruk, skogsbruk, fiske, trädgårdsnäring m. m., så sker detta i en i olika avseenden mycket intressant situation för näringarnas och konsumenternas vidkommande.

Låt mig därför inleda den här debatten med att uttala tillfredsställelse och rent av en gratulation till de parter som just i dagarna lyckats klara av förhandlingarna om ett nytt jordbruksavtal. Jag tycker faktiskt att det är mycket positivt att man har lyckats slutföra dessa förhandlingar. Om vi på sikt skall kunna klara Sveriges ekonomiska och andra problem, är det samarbete, förståelse och hänsyn vi behöver i stället för uppslitande strider.

Vem som skall betygsätta resultatet av ett avtal lämnar jag därhän, men om de ansvariga på båda sidor om förhandlingsbordet har ansett sig kunna göra upp, vill jag gärna uttrycka förhoppningen att det kan ske till gagn för både konsumenterna och näringen.

Det är naturligtvis särskilt glädjande att ett avtal har kunnat träffas då oron inom jordbrukarkåren varit så stor, i och med att vi i besparingspropositionen och i andra sammanhang hade fått signaler om nya och tidvis stora

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

kostnader för jordbruksnäringen. Samtidigt hade man ju framför sig ett nytt förhandlingssystem med fria förhandlingar. Mot denna bakgrund var oron naturligtvis befogad, men det är som sagt glädjande att detta har klarats upp för det närmaste året. Många svåra problem återstår dock självfallet. Livsmedelskommittén sitter mitt uppe i ett mycket intensivt arbete för att försöka formulera grunderna och principerna inför framtiden.

Vad gäller det som för dagen ligger på vårt bord, skall jag fortsätta med att kommentera ett par andra aktuella saker som är positiva.

Jag börjar då med något som många människor kanske tycker är marginellt men som för dem som sysslar med det och är fångslade och hängivna är mycket väsentligt. Jag avser det som budgetpropositionen innehåller beträffande samhällets framtida engagemang inom hästaveln och avelskontrollen och vad som kommer att hända med Wången i Jämtland.

Först vill jag då gärna göra den kommentaren, att man i sådana här sammanhang skulle kunna tänka sig att de politiska partierna hade valt att hysa långtgående förväntningar och skriva reservationer med hårda krav och driva dessa med kraft i kammaren. Det hade kanske ändå inte kunnat leda till något.

Jag vill uttala min tillfredsställelse över att utskottet i dess helhet i det här fallet i stället har samlat sig till formuleringar och skrivningar som i riksdagssammanhang är mycket långtgående och innebär ganska klara beställningar. Jag tycker att det är viktigt att tala om att jag förstår att man är orolig för vad som skall hända med det älskade Wången i Jämtland. Jag förstår att man tycker att det känns hårt och att man upplever sig utlämnad till egna finansieringsformer. Mot den bakgrunden vill jag citera ur de skrivningar som utskottet menar skall tolkas mycket seriöst i framtiden och även följas upp. Vi skriver där: "Utskottet, som instämmer i kommitténs uttalande, anser att den kunskap och erfarenhet rörande hästavelns villkor som är representerad inom våra hästavelsorganisationer borgar för att nyssnämnda mål skall kunna uppfyllas." Men man fortsätter sedan: "Enligt utskottets mening får det förutsättas att avvecklingen" – av det statliga stödet – "sker i en takt som ej försvårar för organisationerna att vidmakthålla ett avelsarbete av minst samma kvalitet som f. n. och på ett sätt som medger vederbörligt hänsynstagande till samtliga deltagande avelsföreningars intressen, alltså såväl varmblods- som kallblodsavelns. Självfallet krävs att verksamheten i övergångsskedet inte ges alltför snäva ramar."

Det är en för riksdagspråket ovanligt tydlig skrivning, som följs upp i yrkandet där man säger att man godkänner vad som förordats i propositionen "samt med anledning av motionerna 1983/84:1847 och 1983/84:2333 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört". Jag har redan citerat vad utskottet anför.

Vidare säger man att vi tidigare i utskottet har understrukit angelägenheten av att draghästarnas betydelse inom skogsbruket uppmärksammas. "Utskottet har också vid flera tillfällen framhållit att hingstuppfofningsanstalten Wången därvidlag har en angelägen uppgift att fylla. Utskottet har alltså samma uppfattning. Det är därför utskottets starka förhoppning att

anstalten även under den nya stiftelsens ledning skall kunna fullgöra sin viktiga uppgift, — — Mot bakgrund av detta och vad ovan anförts och med hänsyn jämväl till den positiva inställning till verksamheten vid hingstupp-födninganstalten Wången som riksdagen tidigare gett uttryck åt förutsätter utskottet att regeringen och berörda myndigheter följer utvecklingen med uppmärksamhet och vidtar de åtgärder som kan visa sig behövas för att verksamheten vid anstalten skall få den avsedda inriktningen.”

Jag har tillåtit mig att citera detta för att jag tycker att det är viktiga formuleringar. Det är glädjande att ett enhälligt utskott, och förhoppningsvis redan i afton en enhällig riksdag, står bakom dessa beställningar.

Det fanns i budgetpropositionen också ett förslag om att man skulle ta ut ytterligare 15 miljoner i veterinäravgifter för djurvård. Där har vi i utskottet haft en majoritet som har sagt att de 15 miljonerna kan man inte ta ut. Det har då minoriteten gått emot i sin reservation nr 20. Jag vill givetvis här tala för utskottets hemställan, och jag hoppas att riksdagen skall kunna besluta i enlighet med majoritetens förslag om dessa 15 miljoner.

Sedan skall jag bara i enkelhet kommentera några andra punkter som här är presenterade och litet principiellt beröra sambandet mellan dem i reservationerna 2 och 3 och i någon mån även i reservation 4. Det gäller markförvärv för jordbrukets rationalisering. Där anser vi för centerns del att samma rörliga kredit som hittills, nämligen 150 miljoner, bör ställas till förfogande för sådana förvärv. Den bör också användas för att kunna komplettera icke fullständiga jordbruk med åker eller skog. Det bör ge möjlighet att i ökad utsträckning uppmuntra det kombinerade jord- och skogsbruket. Det är i största enkelhet vad som sägs i reservationerna 2, 3 och 4.

När det gäller reservation 5 skulle jag för centerns del vilja säga att vi naturligtvis är väldigt besvikna över förslaget, att man i en situation när vi i vårt land har ett mycket högt ränteläge — det är betungande inte minst för de nyetablerade jordbrukarna — vid nyetablering i fortsättningen skall ta ut ytterligare 1 % i kreditgarantiavgift. Det vänder vi oss mot i reservation 5.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till de reservationer jag har nämnt och till de reservationer i övrigt som mitt namn finns med på och som i debatten här ytterligare kommer att kommenteras av mina utskottskamrater från centern. I övrigt ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Anf. 133 ARNE ANDERSSON i Ljung (m):

Herr talman! Det relativt omfattande betänkande från jordbruksutskottet som vi nu behandlar gäller vårt avsnitt i budgetpropositionen. Vi har inom den moderata gruppen gjort en sådan ärendeuppdelning att jag kommer att behandla i första hand de frågor som döljer sig bakom reservationerna 1 och 3 samt majoritetsskrivningen beträffande veterinärorganisationen.

Tillsammans med folkpartisterna har vi moderater i reservation nr 1 upprepat vårt tidigare krav när det gäller investeringsförbud i lantbruket. Vi anser inte att ett sådant tjänar något syfte för jordbruket.

Det är ingen hemlighet för oss reservanter att vi har en överskottsproduk-

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

tion, speciellt på animaliesidan, som är ekonomiskt besvärande för jordbruket. Vi anser ändå att det är till mera skada än nytta för denna bransch att nödgas dras med förbudet. Under de förhållanden som nu råder kan inte jordbruket utvecklas, effektiviseras och bli en bättre näring.

Under de år som vi nu haft investeringsförbud har vi dessutom kunnat iaktta att investeringarna varit förhållandevis höga. Det beror på att dispenser har givits i icke helt obetydlig omfattning. Herr talman! Med detta ger jag uttryck för vår principiella syn på den typ av ingrepp som det här är fråga om.

Så mycket värre är denna åtgärd som ryktet gör gällande att dispensererna är rent av onödigt generösa. Det innebär då att vi bara har fått ytterligare regleringar, och att besluten om investeringar – kanske nog så viktiga sådana – flyttats från bondens eget hem till lantbruksnämndens sammanträdesrum i residentsstaden. Det är en ordning som vi inte vill ställa oss bakom. Jag yrkar med detta bifall till reservation 1.

I reservation 3 behandlas markförvärv för jordbrukets rationalisering. Under några år har lantbruksstyrelsen disponerat en rörlig kredit för förvärv av mark från i första hand skogsbolagen. Det är mark som i skogskrisens skugga har utbudits till försäljning. Mark har på så sätt frigjorts och i många fall blivit ett värdefullt tillskott till den övriga mark som lantbruksverket disponerar för rationaliseringsändamål. Denna speciella mark som inköpts från skogsbolagen skall enligt regeringens mening dock i första hand hembjudas till domänverket. Detta är ett förhållande som vi inte kan acceptera. Domänverkets innehav av mark har enligt vår mening inget egenvärde, vilket inte betyder att inte domänverket som regel är en god förvaltare av statens mark. Men att, som det nu är fråga om, av principiella skäl tillföra domänverket mer mark motsätter vi oss.

Vi har i en motion, som dock inte behandlats i detta sammanhang utan remitterats till näringsutskottet, mera ingående utvecklat vår syn på domänverkets verksamhet och markinnehav. Då vi nu deltar i debatten på denna punkt gör vi det mera med stöd av en motion från centerpartiet, i vilken framförs i huvudsak samma uppfattning.

Vi delar alltså centerpartiets uppfattning att domänverket i stället för att tillföras mer mark skall ställa sitt markinnehav till förfogande för den mera kontinuerligt pågående strukturförbättring som äger rum inom den privata sektorn. Många enskilda jord- och skogsbrukares otillräckliga markinnehav kan med en sådan markförstärkning göras till bra och bärkraftiga enheter. I den motion som jag nyss återopade och som behandlas i näringsutskottet har vi dessutom föreslagit att domänverket skall åläggas att genomföra viss utförsäljning av sitt jordbruksinnehav. Detta bör ske i takt med att löpande jordbruksarrenden går ut, och marken bör naturligtvis i första hand utbudas till de nuvarande arrendatorerna. Detta får vi återkomma till när ett betänkande från näringsutskottet föreligger.

Herr talman! Jag vill också säga några ord om den del av utskottsbetänkandet som handlar om djurens hälso- och sjukvård. I den frågan har vi för ovanlighetens skull fått ett omvänt majoritetsförhållande. Socialdemokra-

terna i utskottet står alltså för reservation 20.

I ett förslag från djurhälsoutredningen för något år sedan framfördes att distriktsveterinärkåren borde utökas och därmed ges rimligare arbetsförhållanden. I rådande ekonomiska läge förutsatte utredningen att några ytterligare budgetmedel för verksamheten inte var att vänta, varför den utökning av veterinärkåren som föreslogs skulle finansieras av djurägarna. Här om var utredningen enig. Däremot rådde delade meningar beträffande sättet att ta ut djurägarnas bidrag till den tänkta finansieringen. Ett av förslagen innebar att en djursjukvårdsavgift skulle betalas till veterinären vid besöket. För att undvika ett sådant uppbördsförfarande, som veterinärkåren tyckte uppriktigt illa om, förespråkade jag ett system med differentierade arvodes- och lönedelar i veterinärernas lönesättning. Det innebar att vi i ersättningen till veterinärerna skulle få en förskjutning från nuvarande 50/50-basis mot t. ex. en 40-procentig lönedel och en 60-procentig arvodesdel. En sådan omfördelning skulle ge utrymme för att med budgetmedel bestrida de nya tjänster som då var aktuella.

Riksdagen valde som bekant systemet med djursjukvårdsavgift. Detta innebär att veterinären vid ett sjukbesök hos en djurägare nu har att utöver arvode samt ersättning för resa och eventuell medicin ta ut djursjukvårdsavgiften. Vid beslutstillfället bedömdes denna uppgå till ett belopp i storleksordningen 5–10 kr. Redan vid systemets ikraftträdande hade emellertid beloppet ökat, så att 25 kr. skulle tas ut för djur inom animalieproduktionen och 50 kr. för sällskapsdjur. Av naturliga skäl var det endast veterinärer inom distriktsveterinärorganisationen som omfattades av detta beslut. Privatpraktiserande veterinärer hade inte denna uppbördsskyldighet.

Den djursjukvårdsavgift som nu har föreslagits skulle bli så betydande att den skulle finansiera ca 30 milj. kr. på veterinärstaten. Utslaget på samtliga sjukbesök skulle beloppet bli ca 60 kr. Differentierat på de olika djurägarkategorierna skulle beloppet sannolikt bli 50 resp. 100 kr.

Denna höjning, herr talman, är enligt vår mening ett klart avsteg från riksdagens beslut om att djurägarna skulle finansiera viss förstärkning av distriktsveterinärkåren. Djursjukvårdsavgifterna har i stället kommit att bli ett instrument för jordbruksministern att göra en omfördelning av veterinärkostnaderna mellan djurägarna och staten. Jordbruksministerns förslag innebär således, vilket också klart utsägs i propositionen, att djurägarna i fortsättningen får ta en större andel av dessa kostnader. Vi är inte nu beredda att acceptera detta. Det utsätter enligt vår mening hela distriktsveterinärorganisationen för en stor påfrestning. Man kan rent av frukta att denna organisation på sikt – kanske inte alls på så lång sikt – bryts sönder. Verksamheten kommer i så fall i de djurtäta områdena i landet att, naturligtvis ganska förnämligt, ombesörjas av de privatpraktiserande veterinärerna. Denna utveckling är för de djurtäta områdena i och för sig inte att beklaga, då den förmodligen blir billigare för djurägarna, men den innebär dess värre – och det är vi inte beredda att acceptera – att de djursvaga och mer glest befolkade delarna av vårt land löper risk att få klart otillfredsställande och framför allt dyrare veterinära tjänster.

Nr 111

Onsdagen den
28 mars 1984

Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde

Onsdagen den
28 mars 1984

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

För den skull är vi i moderata samlingspartiet inte beredda att vara med på en sådan förändring, mera betingad av omfördelningsskäl, som vi nu står inför. Vi menar att en sådan omfördelning av kostnadsansvaret, som naturligtvis kan diskuteras ur besparingssynpunkt, måste föregås av en ordentligt diskussion. Om en sådan diskussion leder fram till att en förändring bör komma till stånd, skall man fatta ett principbeslut om den nya inriktning som distriktsveterinärorganisationen då ställs inför och om hur vi skall lösa frågan om veterinärvård i Sverige.

Jag vill inte undanhålla kammaren att jag ändå tycker att detta skulle vara en felaktig utveckling, då distriktsveterinärorganisationen med den utformning den haft har varit billig för samhället, inneburit rimliga kostnader för djurägarna och framför allt varit utomordentligt väl fungerande. Jag har någon gång tidigare påstått här i kammaren att om ohälsa skulle vara för handen, är det säkrare att vara so eller ko i vårt land än att vara människa. Humanvården har faktiskt ingenting att ge som förebild för en bättre djurhälsovård. För den skull är det enligt min mening klart att vi skall vara aktsamma om den distriktsveterinärorganisation vi har. Från majoritetens sida har vi i detta sammanhang framfört att distriktsveterinärorganisationen också detta budgetår bör tillföras ett i förhållande till regeringens förslag med 15 milj. kr. uppräknat anslag samt att sättet för avgiftsuttaget bör bli föremål för en översyn i lantbruksstyrelsen och att organisationen bör ges den inriktning som vi har uttalat oss för.

Herr talman! Jag yrkar på denna punkt bifall till utskottets hemställan.

Det finns en punkt i betänkandet som tidigare berörts av Einar Larsson och som gäller en nyordning beträffande hästaveln och hingstuppfödningens anstalten Wången. Jag tycker att det är tillfredsställande att utskottet har kunnat enas om en gemensam skrivning och varit överens om att den nya organisationen, som i och för sig kanske för hästfolket ter sig som en något äventyrlig nyordning, ändå i de väsentliga delarna, så långt vi kan bedöma, leder till att hästavelsarbetet tryggas. Kan sådan uppgörelse nås beträffande ATG:s ekonomiska engagemang, tror vi att man inom en paraplyorganisation för avelsföreningarna kommer att finna att de nya tingens ordning blir till fördel för hästaveln och även därmed kommer att vara beredd att arbeta för denna ordning.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan, och jag vill uttala en särskild tillfredsställelse över att utskottet har varit enigt på den sist nämnda punkten.

Anf. 134 BÖRJE STENSSON (fp):

Herr talman! Jag kommer i detta anförande att uppehålla mig vid de budgetfrågor som berör jord, skog och fiske, medan min partikamrat Lars Ernestam skall ta upp frågor med anknytning till miljöavsnitten.

Huvudmålet för en samlad livsmedelspolitik och därmed också för jordbrukspolitiken skall vara att trygga Sveriges livsmedelsförsörjning såväl i fredstid som under avspärrning och krig. Folkpartiet hävdar att näringslivet i stort skall grundas på enskilt ägande och enskild företagsamhet. Detta

synsätt gäller givetvis också som en grundläggande förutsättning för jordbruksnäringen.

Folkpartiet menar att det är viktigt att odlingsbygderna hålls befolkade även fortsättningsvis och därmed levande och möjliga att utnyttja för turism och rekreation. Jordbruket och skogsbruket har en mycket stor betydelse för att upprätthålla den regionala balansen i landet. För en god landskapsvård är ett aktivt jordbruk nödvändigt.

Enskilt ägda familj jordbruk bör även fortsättningsvis vara den dominerande brukningsformen. Antalet arrendatorer växer. Det ställer stora krav på en riktig avvägning mellan trygghet och rättvisa i förhållandet mellan ägare av jordbruks- och skogsbruksfastigheter och de aktiva jordbrukare som arrenderar marken.

Ett regeringsförslag har lagts på riksdagens bord. Även om förslaget kommer att i huvudsak behandlas i annat utskott än jordbruksutskottet, är frågorna av vikt även ur de synpunkter som jordbruksutskottet har att hävda.

Jordförstöring, vind- och vattenerosion är stora hot mot den odlingsbara marken på många håll i världen. Vetskapen om dessa förhållanden måste också vägas in vid vår behandling av frågan om hur mycket av nu odlad areal som skall hävdas i framtiden. Det här är en fråga som 1984 års livsmedelskommitté säkerligen har anledning att fundera över.

I vår debatt om överskottsproblem för svenskt jordbruk måste vi akta oss för att förtränga att en stor del av världens befolkning svälter. Brist på näringsriktig föda orsakar stor barnadödlighet i tredje världen. Jag anser att vårt globala ansvar i livsmedelsförsörjningen är större än vad vårt lands storlek och befolkningstal egentligen skulle ge anledning till. Vårt jordbruk och våra jordbrukare tillhör de främsta i världen i vad gäller effektivitet, och vårt ansvar är därför mycket stort när det gäller världens livsmedelsförsörjning.

Vår samhällsekonomi är i olag. Lönsamheten i svenskt jordbruk har gått ner. Många, särskilt yngre, jordbrukare kämpar en ojämn kamp med stegrade kostnader och sjunkande priser på sina produkter. Det finns en gräns för ökning av den egna arbetsinsatsen. Produktionsökning är heller ingen vettig lösning i nuläget. I detta läge är det av vikt att på skilda sätt göra insatser för att rationella och framtidsinriktade jordbruksföretag inte skall slås ut.

Den sjunkande lönsamheten har bl. a. lett till att investeringsverksamheten inom jordbruksnäringen gått ner kraftigt. Trots detta vill regeringen att byggförbudet för djurstallar skall förlängas.

I reservation 1 yrkar vi på att lagen om förbud mot nybyggnad av djurstallar skall upphävas. Jag yrkar bifall till denna reservation.

När det gäller den rörliga kredit som lantbruksstyrelsen under senare år disponerat för större förvärv av mark från domänverket och större skogsbolag, har folkpartiet inget att erinra mot att beloppet sänks. Vi menar dock att sådan inlöst mark bör av lantbruksstyrelsen i första hand erbjudas enskilda jordbruks- och skogsbruksägare för förstärkning av enskilda brukningsenheter.

Jag yrkar bifall till reservation 3.

I reservation 7 beträffande Främjande av trädgårdsnäringen framhålls vikten av att denna energikrävande näring ges stöd, så att man kan finna nya vägar till besparingar och utveckling. Vi anser det rimligt att en viss del av de kollektiva medlen från handelsgödselavgiften går till projekt för främjande av trädgårdsnäringen.

Jag yrkar härmed bifall till denna reservation.

Folkpartiet har motsatt sig höjningen av skogsvårdsavgiften, som tas upp i skatteutskottets betänkande. I vår motion har vi ansett det vara av vikt att skogsvården finge arbetsro. Med tanke på den massiva kritik som tidigare beskattnings- och tvångsförslag från regeringens sida har mött är det förvånansvärt att jordbruksministern inte för gott har avskrivit planerna på sådana åtgärder. I budgetpropositionen antyds det att sådana fortsättningsvis kan bli aktuella. I reservation 10 tar vi upp frågan om samråd mellan regeringen och berörda myndigheter samt skogsnäringen. Det är en angelägenhet som folkpartiet kan stödja.

Jag yrkar bifall till reservation 10. Jag yrkar också bifall till reservation 11.

I reservation 17 går folkpartiet emot jordbruksministerns förslag om avbemannning och försäljning av forskningsfartyget Thetis. Utskottets majoritet följer departementets förslag. Vi menar att det innebär en oförsvarlig sänkning av ambitionsnivån när det gäller undersökningar till havs. Det är också vad fiskeristyrelsen anser, och vi har funnit anledning att följa fiskeristyrelsen i detta avseende. En försäljning av Thetis bör inte få leda till en försämring av den naturvetenskapliga havsforskningen.

Jag yrkar således bifall till reservation 17.

När det gäller lån till fiskerinäringen yrkar jag bifall till reservation 18. I densamma hänvisas till att taket för enskilt lån legat stilla sedan år 1978. Med hänvisningar till prishöjningar som ägt rum och med beaktande av det lånebehov som uppenbarligen finns är det befogat att något öka utrymmet för lån till fiskerinäringen.

Vid införandet av handelsgödselavgiften förutsattes att återbäringen av avgiftsmedel skulle ske till de näringar som låg utanför jordbruksprisregleringen, bl. a. trädgårdsnäringen.

Av den anledningen yrkar jag avslag på regeringens förslag att livsmedelsverkets kostnader för pesticidkontroll skulle finansieras via de nämnda handelsgödselavgifterna, vilket innebär bifall till reservation 19.

Djursjukvårdsavgiften har varit uppe till behandling här tidigare och även diskuterats tidigare i kvällens debatt. Storleken av denna avgift har varit ett stort och viktigt debattämne i jordbruksutskottet under en längre tid. Jag anser att det är mycket väsentligt att vi i jordbruksutskottet kunde få majoritet för att begränsa höjningen av djursjukvårdsavgiften. Det är nämligen av stor betydelse för en fortsatt utveckling av distriktsveterinärverksamheten och den förebyggande djursjukvården. 1982 års riksdagsbeslut om organisation och finansiering av djurens hälso- och sjukvård innebar en ökad finansiering från djurägarnas sida. Men avgiftshöjningar måste vara av en storleksordning som inte drastiskt förändrar verksamhetens utform-

ning eller inverkar menligt på verksamheten, i det här fallet den förebyggande djursjukvården. Det förekommer ganska alarmerande uppgifter om att djurägare väntar längre än tidigare med att söka veterinärhjälp, att nödslakt eller sanitetsslakt ökat och att den förebyggande vården kanhända åsidosätts. Vi skall vara medvetna om att tillgången till goda livsmedel till rimliga priser också är avhängig av en god djurvård i djurstallarna. Det är ett stort samhällsintresse att distriktsveterinärorganisationen fungerar tillfredsställande.

Djursjukvårdsavgiftens storlek för budgetåret 1983/84, alltså innevarande budgetår, beräknades med utgångspunkt i ett antagande om att antalet förrättningar skulle bli ca en miljon per år. Mot bakgrund av erfarenheterna hittills beräknas antalet förrättningar nu till endast ca 520 000. En kraftig höjning av djursjukvårdsavgiften krävs då, enligt regeringens bedömning. Risker med regeringens förslag är att antalet förrättningar ytterligare går ned. Vi vill inte ta den risken, och jag yrkar därför avslag på reservation 20 och bifall till utskottets hemställan på den punkten.

Herr talman! I de just avslutade avtalsförhandlingarna mellan regeringen och jordbruksnäringens representanter skulle behandlas ett regeringsanspråk om att inom ramen för jordbruksregleringen skulle upptas ett belopp om 15 milj. kr. för just finansiering av en viss del av djursjukvården.

Jordbruksministern är här, och jag vill passa på att fråga honom vad utfallet kan ha blivit på den punkten i de nu avslutade förhandlingarna.

Herr talman! Här har tidigare uttalats tillfredsställelse över att regeringens kommitté har kommit överens om prissättning och inkomstläge inom jordbrukssektorn. Från folkpartiets sida kan vi instämma i att det är bra med förhandlingsöverenskommelser, även om vi tidigare har kritiserat nymodigheter med direkta förhandlingar mellan regering och jordbruksnäring. Detta system har, såvitt vi har förstått, inneburit att konsumentdelegationen och kanske t. o. m. jordbruksnämnden som myndighet har fått en sidoordnad funktion. Man kan i sammanhanget ställa frågan om just det här nya sättet att förhandla fram priser inom jordbruksregleringens ram skall vara något som man fortsätter med i framtiden.

Herr talman! Jag vill till sist yrka bifall till de reservationer där folkpartiets representanter finns med och i övrigt till utskottets hemställan.

Anf. 135 JOHN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! I det här betänkandet från jordbruksutskottet tas med några undantag upp de förslag som regeringen framlagt under jordbruksdepartementets huvudtitel. Till betänkandet har fogats 30 reservationer, varav vårt parti har fyra egna och en reservation gemensam med folkpartiet. Men innan jag går in på dessa vill jag säga följande.

Det finns en del reservationer i betänkandet till vilka vi inte har anslutit oss, men där det tas upp angelägna krav och åtgärder. Anledningen till att vi inte har anslutit oss är att vi liksom de övriga partierna har lagt fram våra alternativa budgetförslag och att vi då följt de ändringar som vi föreslagit.

Vår första reservation i betänkandet är nr 8, som gäller Inköp av livsmedel

---

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

m. m. för beredskapslagring. Som en del av totalförsvarets resurser är livsmedelsförsörjningen föremål för vissa beredskapsåtgärder. Vi anser att dessa är helt otillfredsställande, och därför har vi yrkat på en ändring. Vi har här föreslagit en höjning av anslaget för inköp av livsmedel för beredskapslagring samt att åtgärder vidtas för att minska sårbarheten inom livsmedelsproduktionens område.

Mot detta anför utskottsmajoriteten att den tillsatta livsmedelskommittén har till uppgift att göra en samlad översyn av livsmedelsförsörjningens sårbarhet och att man därför bör avvakta dessa bedömningar. Här har utskottet ett motiv för avslag som vi kan förstå, men då det gäller vårt yrkande om ett högre anslag säger utskottsmajoriteten, att man inte har något att invända mot regeringens anslagsberäkning. Vi har här en helt annan uppfattning och därför har vi reserverat oss.

Reservation 12 handlar om skogsvårdsstyrelsernas myndighetsuppgifter. Vi har också här yrkat på en anslagshöjning, en enligt vår mening mycket hovsam framställning, eftersom det finns mycket starka skäl för att öka anslaget betydligt mer än vad vi föreslagit. Vårt parti har länge hävdat att tillsynsmyndigheten bör ges en större roll i skogspolitiken.

Att tillsynsmyndigheten får erforderliga resurser är en förutsättning för att den skogspolitiska målsättningen skall uppnås och för att de problem som finns inom skogsbruket skall kunna lösas. Vi vet att det brister mycket i skogsvården och att det är i det skogsvårdslagen, därför att tillsynsmyndigheten inte har resurser som är tillräckliga. En radikal ändring av dnde skulle också innebära, förutom bättre skötsel av våra skogstillgångar, positiva effekter på sysselsättningsmöjligheterna i skogsbygderna samt inom skogsnäringen i stort.

Reservation nr 15 berör också skogsnäringen. Vi har här föreslagit en halvering av anslaget Stöd till byggande av skogsvägar. Att bidrag till byggande av skogsvägar kan ha en positiv verkan på avverkningsbenägenheten inom privatskogsbruket är nog riktigt. Med den ägosplittring som där råder kan det vara en nödvändig åtgärd för att samordna skogsskötseln. Men vi anser det inte nödvändigt att storskogsbruket får detta stöd. I de allra flesta fall finns det en klar lönsamhet i att bygga skogsvägar i stora sammanhängande skogsområden. Vi anser därför att storskogsbruket självt kan bära de kostnader som byggande av skogsvägarna innebär. Om man ser till de totalt beviljade statsbidragen under gångna år, så innebär fördelningen av beviljade medel att privatskogsägarna erhåller ungefär hälften. Det är utifrån detta faktum som vi har föreslagit en halvering av anslaget.

I betänkandet behandlas också en motion som tar upp problemet med att skogsvägarna stängs för allmänheten. Denna motion har fått en välvillig behandling i utskottet. Man fastslår att skogsvägar som byggts med bidrag får icke utan giltigt skäl stängas av för allmänheten, och man anser det även rimligt att andra skogsvägar skall kunna utnyttjas av bär- och svampplockare, där trafikförhållandena så medger. Jag har i ett särskilt yttrande i betänkandet noterat detta.

Reservation nr 22 har vi gemensamt med folkpartiet. Vi föreslår där en

höjning av anslaget Mark för naturvård.

Om man gör en internationell jämförelse, finner man att Sverige ligger mycket illa till i vad gäller skyddet av urskogarna. Nu finns det bara små rester kvar av dessa skogar, och därför är det nödvändigt med snara åtgärder om ytterligare areal skall kunna bevaras för eftervärlden. Det föreslagna anslaget räcker inte långt i förhållande till det behov som finns, och detta får till resultat att många områden inte kommer att kunna skyddas. Ett skogsland som Sverige bör, enligt vår mening, ha råd att avsätta skogsmark som är av betydelse såväl för den vetenskapliga naturvården som för andra intressen. På det här området finns ett mycket stort medelsbehov, men vi är medvetna om att det inte f. n. är möjligt att i full utsträckning tillgodose detta behov.

Reservation nr 29 berör stödet till miljöskyddsteknik. På det här anslaget prutades 23 milj. kr. i den s. k. besparingspropositionen, och i budgetpropositionen föreslås en ytterligare minskning av anslaget med 20 milj. kr. Eftersom det finns en mycket stor anslagsreservation har vi inte föreslagit någon ändring av anslaget, men vi vill att åtgärder och initiativ skall vidtas för att påskynda utvecklingen mot en ny och bättre miljöskyddsteknik. Vi vet att det föreligger stora behov av en ny teknik inom i stort sett varje bransch för att begränsa utsläppen till luft och vatten.

I översikten i bil. 11 sägs följande: "Att trygga alla människors rätt till en god livsmiljö är målet för miljöpolitiken." Sedan följer en uppräknning över alla de stora problem på miljöområdet som vi i dag brottas med, och där försurningen av mark och vatten sägs vara det allvarligaste. Mot den beskrivningen har vi inget att erinra. Men här uppstår frågan huruvida utnyttjandet av medel motsvarar de intentioner som regeringen och riksdag många gånger uttalat och huruvida det löser de miljöproblem vi har. Vi kan inte tolka den begränsade efterfrågan på annat sätt än så, att det brustit i information och saknas initiativ på detta område. Enligt vår mening måste det i första hand åligga naturvårdsverket och regeringen att vidta dessa åtgärder, och därför vill vi att riksdagen uttalar sig i den riktningen.

Herr talman! Några ord också om en annan punkt i betänkandet, där vi har fått gehör för våra synpunkter. Det gäller bidraget till djurens hälso- och sjukvård. Vid förra årets budgetbehandling genomfördes en höjning av djursjukvårdsavgifterna, och det finns skäl att upprepa vad utskottet då anförde i anledning av avgiftshöjningen.

"Utskottet vill dock fästa uppmärksamheten på att ökad finansiering med djursjukvårdsavgifter kan medföra risk för att enskilda djurägare av kostnadsskäl drar sig för att tillkalla veterinär även i fall där insats av en sådan skulle erfordras. Risk kan givetvis också föreligga att en höjd djursjukvårdsavgift kan främja en ökad privatisering av veterinärväsendet, som på sikt kan bryta sönder den nuvarande statliga organisationen på området."

Man såg alltså allvarligt på den då företagna höjningen med 5 kr. I år föreslås en fördubbling av avgifterna. Utskottet framhöll också vid förra årets behandling att det givetvis bör vara möjligt att väga in vissa delar av den ökande kostnaden för djursjukvården vid de årliga överläggningarna om

Nr 111

Onsdagen den
28 mars 1984

---

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

Onsdagen den
28 mars 1984

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

jordbrukspriserna. Vi kan bara beklaga att regeringen inte har tagit dessa uttalanden från utskottet på allvar utan i stället föreslår en fördubbling av avgifterna.

Vi anser att finansieringen av djurens hälso- och sjukvård i ökad utsträckning bör bli en angelägenhet för djurägarna, och detta har även riksdagen givit uttryck för. Men – och detta är viktigt – då bör det ske kollektivt och inte genom avgifter, som kan drabba enskilda djurägare mycket svårt och som riskerar att bryta sönder den veterinärorganisation som vi nu har. Detta är anledningen till att vi anser att man för nästa budgetår måste öka bidraget och att vi också hoppas att regeringen kommer med förslag om en finansiering av verksamheten till en del av kollektiva medel så att avgifterna kan hållas på en låg nivå. Allra bäst vore om dessa avgifter helt kunde tas bort.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till reservationerna 8, 12, 15, 22 och 29 och i övrigt till utskottets hemställan.

Anf. 136 HÅKAN STRÖMBERG (s):

Herr talman! I det betänkande som nu föreläggs kammaren har jordbruksutskottet behandlat huvuddelen av jordbruksdepartementets budgetproposition. Av tidsbrist har vi i utskottet brutit ut vissa delar ur propositionen, vilka vi kommer att förelägga kammaren senare under våren.

Vi har när det gäller årets budgetproposition att arbeta under mycket restriktiva förhållanden. Jag tänker på den situationen att vi alla måste hjälpas åt med att återigen får vårt lands ekonomi i balans. Därför har vi socialdemokrater i utskottet i de delar vi nu har att behandla ställt oss bakom departementschefens förslag. Trots att betänkandet innehåller inte mindre än 29 reservationer från de övriga partierna i utskottet, har vi i de flesta fall fått stöd för vårt ställningstagande vid utskottsbehandlingen. Men jag måste ge uttryck för att trots talet om att vi måste spara och vara återhållsamma visar de borgerligas och vpk:s reservationer sammantaget att man ökar underskottet i årets budget. Det går tydligen bra att hänvisa till att man skall vara återhållsam med utgifter bara andra är det. Själv är man inte beredd att ta samma ansvar. Trots den restriktivitet som vi socialdemokrater anser oss vara tvungna att iaktta vill jag påstå att de förslag som vi ställt oss bakom kommer att leda till ökad och därmed förbättrad verksamhet på en rad områden och att man på de områden där vi ansett det nödvändigt med inbesparingar under rådande förhållanden har accepterat detta och är beredd att göra sitt bästa.

Jag vill nu något kommentera de punkter i betänkandet där vi och de övriga partierna skiljer oss åt. Jag håller mig då till de frågor som berör jordbruk och fiske. Andra socialdemokrater i utskottet kommer senare att redogöra för de övriga områden där det funnits delade meningar i utskottet.

När det gäller reservationen nr 1 från moderaterna och folkpartiet om upphävande av det tillfälliga förbudet mot nybyggande av djurstallar vill jag erinra om att riksdagen så sent som den 8 februari i år fattat beslut om att förlänga detta förbud till utgången av juni 1985.

Motiveringen har varit att vi har ett överskott av animalielivsmedel och att livsmedelskommittén har att utreda hur vi skall klara vårt livsmedelsöverskott. Vi kan inte bortse ifrån att ett alltmer stigande livsmedelsöverskott vållar problem. Därför vore det olyckligt om vissa lantbrukare företog dyrbara investeringar och därmed lade fast en produktionsinriktning för lång tid framöver som skulle öka animalieöverskottet. Vi ser ingen som helst anledning att nu fatta ett annat beslut än vad riksdagen gjorde den 8 februari.

Jag yrkar, herr talman, avslag på den reservationen.

I reservation nr 2 har föreslagits att den särskilda rörliga krediten, som lantbruksstyrelsen förfogar över för större markförvärv som utbjudes till försäljning i huvudsak från skogsföretag, skall räknas upp till 150 miljoner i stället för av regeringen föreslagna 75 miljoner.

I tidigare ställningstagande har utskottet uttalat att lantbruksstyrelsen bör kunna påskynda vidareförsäljningen av sådan mark som här avses och att en rörlig kredit på 75 milj. kr. bör kunna vara till fyllest för nästkommande budgetår. Vi har vid utskottsbehandlingen inte funnit skäl att ändra vår tidigare ståndpunkt i detta avseende.

Jag ber därför att få yrka avslag också på den reservationen.

I reservation nr 3 föreslås att skogsmark som utbjudes till försäljning från bolag och även domänverkets mark i större utsträckning skall erbjudas jordbrukare för strukturrationalisering. Riksdagen har tidigare uttalat att större markinnehav som bolag bjuder ut till försäljning inte skall styckas sönder och därför i första hand bör erbjudas domänverket. Vi har inte heller här funnit anledning att ändra ståndpunkt, utan jag vill avvisa även det reservationsförslaget.

När det gäller reservation nr 4 från de båda centerledamöterna i utskottet så måste jag tillstå att jag inte förstår den riktigt. Reservanterna vill att riksdagen skall göra något allmänt uttalande om att inte i framtiden lägga prispress på jordbruket som ökar produktpriserna och att man skall sträva efter alternativa odlingsformer, främjande av familj jordbruk och regional anpassning av de jordbrukspolitiska målen. Sådana uttalanden är ju till intet förpliktande.

Dessa frågor är under övervägande i andra sammanhang, bl. a. i livsmedelskommittén, där centern har en representant. Därför får vi väl avvakta livsmedelskommitténs betänkande, innan vi kan vara beredda att lägga fram förslag med den inriktning reservanterna förespråkar.

Kravet på täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti återkommer även i år i en reservation. Man menar i centerreservation nr 6 att jordbruket, trädgårdsnäringen och fiskerinäringen skall undantas från den garantiavgift som läggs på andra näringsidkare som erhåller lån med statliga kreditgarantier. Avgiften tas ut för att täcka de förluster som kan uppstå genom att staten går in som garant för låntagaren. Har man inom de näringar som berörs möjligheter att få statliga kreditgarantier, så är det väl inte heller orimligt att man även här tar den enprocentiga avgiften på utgående lånebelopp för att täcka de eventuella förluster som kan uppkomma genom

Onsdagen den
28 mars 1984

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

de statliga kreditgarantierna. Jag kan därför inte se något skäl att bifalla reservationen.

Under punkten 35 beträffande Bidrag till djurens hälso- och sjukvård har vi socialdemokrater inte fått gehör i utskottet för att vi i enlighet med budgetpropositionen föreslagit en höjning av den djursjukvårdsavgift som infördes i och med budgetåret 1982/83. Djursjukvårdsavgiften – f. n. 25 kr. för husdjur och 50 kr. för sällskapsdjur – är en avgift som veterinären tar ut vid behandling och levererar in till staten. I budgetpropositionen föreslås att avgiften skall höjas till 50 resp. 100 kr. med motiveringen att samhällets kostnader för djursjukvården har ökat. Riksdagen har vid flera tillfällen uttalat att den direkta kostnaden för djursjukvården i större utsträckning borde betalas av djurägare som utnyttjar veterinärtjänsten, men med senare tiders kostnadsökningar har raka motsatsen inträffat. Därför tycker vi socialdemokrater att det är motiverat med en höjning av djursjukvårdsavgiften till den nivå som föreslås i budgetpropositionen.

Jag vill här påpeka för Börje Stensson att enligt de beräkningar som gjordes i djurhälsoutredningen har ökade kostnader för veterinärvården inte någon som helst sådan inverkan på djurägarna att de skulle undandra sig att anlita veterinär. Djuren betingar nämligen sådana kostnader att veterinärkostnader är en mycket liten del, som djurägaren tar om han upptäcker att djur lider av någon åkomma.

Att de borgerliga anser att här skall utgå ökade anslag från skattemedel är ingenting nytt; det föreslogs i en borgerlig reservation redan förra året. Men jag är något förvånad över att vänsterpartiet kommunisterna nu genom John Andersson går samma väg och gör gemensam sak med de borgerliga.

John Andersson säger själv att avgiften bör tas ut kollektivt. Han är alltså med om att den skall bekostas av jordbruket och djurägarna. Jag kan hålla med om att man kan vara betänksam inför den här typen av djursjukvårdsavgift, och riksdagen sade redan förra året att man borde göra en översyn och försöka hitta någon annan form av finansiering. Men uttaget har nu pågått i två år, och det är alldeles för kort tid för att man skall kunna se de eventuella negativa effekter som en sådan avgift kan ha.

John Andersson föreslår att avgiften skall tas via förhandlingar, men jag vill meddela att förhandlingarna avslutades i går. Då kan det inte vara rimligt att nu återigen ta upp förhandlingar med jordbruket om en sådan kollektiv finansiering. Det är förvånande att John Andersson, som ändå har den principiella uppfattningen att djursjukvården skall bekostas av lantbruket, nu vill lyfta av det kostnaderna och i stället från skattebetalarna plocka över 15 milj. kr. till lantbruket.

Herr talman! Mot denna bakgrund ber jag att få yrka bifall till reservation 20 från oss socialdemokrater i utskottet och i övrigt till utskottets hemställan.

Anf. 137 ARNE ANDERSSON i Ljung (m) replik:

Herr talman! Jag vill på en enda punkt vända mig emot det Håkan Strömberg sade i sitt anförande. Det gäller bidraget till djurens hälso- och sjukvård. Det förvånar mig att Håkan Strömberg har glömt det utrednings-

förslag som han själv var med om att lägga fram och som faktiskt innebar att vi skulle ha en sådan finansiering som vi nu föreslår. Håkan Strömberg och jag var med om att föreslå en djursjukvårdsavgift som enbart skulle täcka den utökning av distriktsveterinärkåren som vi då föreslog. Det blev också riksdagens beslut.

Vi kan gott medge att det material som vi använde i ett avseende inte var alldeles tillfredsställande. Vi baserade avgiften på ett icke helt riktigt beräknat antal sjukbesök, och följaktligen var inte det belopp, 5 à 10 kr., som vi var överens om tillräckligt. Men det är inte detta som vi talar om i dag, utan det gäller en omfördelning mellan statens och djurägarnas kostnader, och det har jag vänt mig emot. Jag har inte alls sagt att den är horribel, dum eller dålig, utan jag har sagt att om vi skall ha en ny inriktning, då skall vi diskutera saken och bestämma oss, för det har med hållbarheten, med kittet, i distriktsveterinärorganisationen att göra. Nu gör vi distriktsveterinärorganisationen skada.

Håkan Strömberg och jag var för något år sedan i utredningen överens om att distriktsveterinärorganisationen var en fin organisation och gav lantbrukets djur ett fullgott skydd och dessutom sällskapsdjur en icke obetydlig hjälp beträffande djursjukvård. Nu föreslås en ny inriktning av denna vård. Om det var någon annan än just Håkan Strömberg som företrädde den här uppfattningen, skulle jag i någon mån ha förståelse. Skulle inte vi som då var överens kunna hålla fast vid att fram till det att vi ändrar inriktningen gäller det som vi föreslog och som riksdagen för två tre år sedan fattade beslut om?

Anf. 138 BÖRJE STENSSON (fp) replik:

Herr talman! Håkan Strömberg nämnde om och hade erinringar emot vårt synsätt beträffande djursjukvårdsavgiften. Man måste väl ändå kunna medge att en viss minskning av utnyttjandet av distriktsveterinären måste ha skett. Hur kan man annars ha räknat så fel – 1 miljon beräknade förrättningar inför budgetåret 1983/84, alltså innevarande budgetår? Nu är beräkningarna inför 1984/85 520 000 förrättningar. I sammanhanget kan man också fråga sig hur pass realistisk denna beräkning är.

Som jag sade i mitt huvudanförande skulle de åtgärder som regeringen då föreslog ha kunnat innebära en ytterligare minskning av de beräknade förrättningarna. Vi får verkligen hoppas att de här beräkningarna nu håller, så att det inte blir en ytterligare minskning på den här punkten.

Anf. 139 JOHN ANDERSSON (vpk) replik:

Herr talman! Håkan Strömberg försöker att framställa det hela som om det vore en stor sensation att jag har gjort gemensam sak med borgarna. Jag tycker inte att det var så väldigt starkt argument i det här fallet. Vi har fyra reservationer i betänkandet. Håkan Strömberg har gjort gemensam sak med borgarna och gått emot vårt förslag. Det skulle inte räcka ens med en förlängd repliktid om jag skulle räkna upp alla de gånger då ni har gått ihop med borgarna. Men vad jag tycker är intressant att diskutera är själva sakfrågan.

Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde

Jag vill åter erinra om att vi var överens i förra årets utskottsskrivning. Märk väl att det var vi som var ense om skrivningen då.

Jag beklagar att regeringen har tagit ett helt år på sig för att lägga fram ett förslag, där kollektiv finansiering ingår. Jag är övertygad om att om vi åter höjer djursjukvårdsavgiften riskerar vi att slå sönder veterinärorganisationen. Alla de veterinärer som vi har ute i landet kan väl inte vara idioter? Jag tror att det skulle vara väldigt svårt för Håkan Strömberg att plocka fram en enda veterinär som inte ser en ytterligare höjning av djursjukvårdsavgiften som ett stort problem.

Jag är överens med Håkan Strömberg om att djurägarna skall stå för en större kostnad – det behöver vi inte diskutera. Men jag tycker att vi skall hålla fast vid det som vi var ense om vid förra årets beslut, nämligen att söka möjligheter till en kollektiv finansiering.

Eftersom ni inte har tagit den utsträckta handen i detta fall finner jag ingen anledning att ändra på mitt ställningstagande, utan vi får ta det här året med ett ökat statligt bidrag. Sedan får vi se om regeringen kommer ur startgroparna inför nästa års budgetbehandling.

Anf. 140 EINAR LARSSON (c) replik:

Herr talman! Håkan Strömberg har kritiserat centerns reservation nr 4. Att vi i samband med en så viktig fråga som markförvärvspolitiken har tagit oss friheten att uttala en del principiella uppfattningar är inte någonting som Håkan Strömberg behöver vara särskilt förvånad över. Om han sedan inte riktigt har förståelse för de principerna är en helt annan sak. Det kan vi inte göra någonting åt.

I reservation nr 5 vänder vi oss emot en extra kreditgarantiavgift på de lån där det ges statlig statlig kreditgaranti för nyetablering i jordbruket. Vi tycker att den reservationen är mycket befogad. Det gäller här personer som lämnar säkerhet i jordbruksfastighet, i all personlig egendom, och som är beredda att gå ifrån allsammans om de inte kan betala sina lån. Förlusterna på den sortens kreditgaranti har varit mycket marginella, ja, nästan obefintliga. Att i det läget höja räntan med 1 %, så att nyetablerade jordbrukare får en räntesats som är högre än den för lån med vanlig banksäkerhet, är orimligt. Det är därför som vi har avgett reservation nr 5.

Anf. 141 HÅKAN STRÖMBERG (s) replik:

Herr talman! Jag har inte förmenat Einar Larsson rätten att avge en reservation. Jag sade, i all stillsamhet, att reservationen var till intet förpliktande, eftersom frågan är under utredning, bl. a. i livsmedelskommittén. Jag vill påstå att den har mycket sakkunniga ledamöter. Också Einar Larsson är med i livsmedelskommittén. Det är den som skall lägga fram ett förslag om den framtida inriktningen av vår jordbrukspolitik. Det är lämpligt att kommittén först får ett samlat grepp över alla frågor innan vi tar ställning.

Sedan vill jag säga några ord om kreditgarantiavgiften. Inom andra näringar tar man ut en sådan avgift i och med att staten är garant och ikläder sig ett ansvar. Då kan det inte vara orimligt att vi har lika förhållanden i

samtliga fall där staten går in som lånegarant. Det är tvärtom ett rättvisekrav.

När det gäller djursjukvårdsavgiften har vi, Arne Andersson i Ljung, något annorlunda förhållanden i dag än vi hade 1978, då vi i djurhälsoutredningen satt och räknade på dessa system. Kostnaderna har ökat oerhört markant. Riksdagen har också uttalat att man bör försöka hitta system som gör att kostnaderna för den direkta djursjukvården i större utsträckning betalas av djurägaren. Nu har det skett en förändring så att förhållandet är precis tvärtom. Det är därför som jag är beredd att ändra något på de ställningstaganden man gjorde i djurhälsoutredningen. Jag vill påpeka för Arne Andersson att vi lade fram fyra förslag, som vi sade alla var genomförbara, varigenom man skulle kunna klara en del av de statliga kostnaderna på detta område.

Vad John Andersson nu gör är att plocka kostnader från djurägarna och lägga över dem på staten och skattebetalarna. Vi var överens förra året, John Andersson. Men vi anser att två år är alldeles för kort tid för att vi skall kunna göra en utvärdering av hur detta system fungerar. Därför bör vi pröva detta system i ytterligare ett år innan vi är beredda att ta slutlig ställning.

Till Börje Stensson vill jag säga att antalet förrättningar har minskat. Djurhälsoutredningen sade faktiskt att underlaget kanske inte var det riktiga, som man borde haft. Men det kan hända att djurägarna är betydligt mera medvetna och kan bedriva en bättre egenvård av djur. Jag tror att de har bättre kunskap bl. a. om foder och om skötsel av djur. Jordbruket har också ett oerhört ekonomiskt bortfall på grund av sjuka djur. 1978, när djurhälsoutredningen arbetade, uppgick detta bortfall till 450 miljoner, och det har ökat betydligt sedan dess.

Anf. 142 EINAR LARSSON (c) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja fortsätta att något kommentera frågan om den särskilda statliga kreditgarantiavgiften. Det är så, Håkan Strömberg, att skillnaden mellan statlig kreditgaranti i jordbruket och i andra näringar är ganska väsentlig. När det gäller statlig kreditgaranti i en jordbruksetablering sätter man som säkerhet en fast jordbruksegendom. Det är en sådan säkerhet som inte är möjlig att lämna i andra näringar. Det är därför vi tycker att det är så orimligt att man just när ränteläget är för högt nu skall göra detta ytterligare påslag. Det är orimligt, och det vållar en onödig höjning av livsmedelspriserna.

Anf. 143 ARNE ANDERSSON i Ljung (m) replik:

Herr talman! Håkan Strömberg erinrade om att djurhälsoutredningen lade fram fyra olika alternativa förslag för uttagande av den ökade kostnad som vi här talade om. Det ger mig anledning – utan att jag egentligen är anhängare av de förslagen – att påpeka: Vad var det jag sade?

Jag företrädde då ensam ett annat system, som om det hade använts inte hade möjliggjort för jordbruksministern att göra den typ av omfördelning som vi nu diskuterar. Med tanke på att jag dessutom inte har stått bakom det system med djurhälsoavgift som vi genomförde här i riksdagen, är det

Onsdagen den
28 mars 1984

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

alldeles uppenbart att min toleransnivå beträffande den möjlighet till missbruk som jordbruksministern nu talar om i fråga om detta system inte är särskilt stor.

Jag vill alltså på moderata samlingspartiets vägnar påstå att detta är ett system som andra partier har företrätt och som vi har sagt inte är bra. Det visar sig nu att det inte är bra. Jag hade egentligen inte avsett att säga det, om vi inte hade påmint av Håkan Strömberg om att det fanns andra system att välja mellan. Och det var just vad det gjorde då! Moderata samlingspartiet hade ett förslag till ett system med differentiering av avgifter kontra arvoden som icke hade gett den möjlighet till missbruk som nu föreligger. Det hade varit bättre att följa vårt förslag. Om vi hade velat göra en annan omfördelning av kostnaden än som förutsågs hade vi då fått förhandla om det, vilket hade varit ett bättre system.

Anf. 144 BÖRJE STENSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag tycker det är bra att Håkan Strömberg uttalar så stort förtroende för djurägarens kunnsighet och intresse för vården av sin djurbesättning. Jag vill egentligen inte heller hävda någon annan uppfattning.

Men är inte Håkan Strömberg litet grand orolig för utvecklingen inom distriktsveterinärsorganisationen? De synpunkter som har kommit fram från det hållet kan man inte utan vidare bortse från. Det måste ligga en verklighet bakom.

Är det kanske så att Håkan Strömberg innerst inne är tacksam för att socialdemokraterna i jordbruksutskottet har lidit nederlag på den här punkten? Jag har under dagen fått motta uttalanden från veterinärhåll, som tyder på att man snarast andas ut med hänsyn till utgången av denna fråga.

Höjningstakten har visat sig vara alltför drastisk. Även om vi har varit med om beslutet att en ökad del av kostnaden för djurhälsovården skulle bäras av djurägaren, anser vi att de förhållanden som har uppstått alltför hårt har drabbats djurägarna. Det måste man väl ändå ta hänsyn till när man inför ett nytt system. Det får lov att ta en viss tid, och man får gå steg för steg.

Anf. 145 JOHN ANDERSSON (vpk) replik:

Herr talman! Det var ju så att vi höjde avgiften med 5 kr. förra året. Då ställde sig Håkan Strömberg bakom följande skrivning: "Utskottet vill dock fästa uppmärksamheten på att ökad finansiering med djursjukvårdsavgifter kan medföra risk för att enskilda djurägare av kostnadsskäl drar sig för att tillkalla veterinär även i fall där insats av en sådan skulle erfordras." Då tyckte Håkan Strömberg att en höjning med 5 kr. kunde medföra en risk, men nu vill han höja med 25 kr. utan att se några som helst problem.

Han ställde sig också bakom följande skrivning: "Risk kan givetvis också föreligga att en höjd djursjukvårdsavgift kan främja en ökad privatisering av veterinärväsendet, som på sikt kan bryta sönder den nuvarande statliga organisationen -- --." Detta var föranlett av en femkronorshöjning. Nu

handlar det om 25 kr., men nu är Håkan Strömberg inte det minsta orolig för veterinärorganisationen.

Håkan Strömberg säger med stor rörelse att jag skulle vara beredd att ta 15 milj. kr. från skattebetalarna – alldeles som om det här är det enda ärende vi behandlar här i kammaren där vi använder skattebetalarnas pengar! Jag kan erinra om att vi i reservation 15 – Håkan Strömberg kan ju ansluta sig till den – framhåller att vi anser att det är onödigt att ge rika skogsbolag pengar för byggande av skogsvägar. Där vill vi pruta med 25 milj. kr. Vi har därigenom sparat in 10 milj. kr. mer än vad vi vill ge till veterinärorganisationen. Men på den punkten säger Håkan Strömberg inte ett knyst om att man lägger över kostnader på skattebetalarna. Eller är det några andra som betalar det anslag på 50 milj. kr. som till hälften går till rika skogsbolag som i dag gör stora vinster?

Vidare sade Håkan Strömberg i sitt inledningsanförande att vi medverkar till att öka årets budgetunderskott. Det är ju på det sättet att vi lägger fram vårt alternativa budgetförslag på hela statsbudgeten och inte departementsvis. Vi har lagt fram förslag beträffande såväl inkomstförstärkningar och insparingar som utgiftsökningar, och det vet också Håkan Strömberg.

Anf. 146 HÅKAN STRÖMBERG (s) replik:

Herr talman! Får jag först säga till Arne Andersson att det system som han föreslog, med differentierade avgifter, hade varit vida sämre. En stor majoritet sade att det var praktiskt taget ogenomförbart, så jag tror att vi skulle ha haft ännu större problem om det systemet hade varit infört.

Sedan vill jag gå tillbaka till John Andersson. Sammantaget skulle de reservationer och förslag som vpk har lagt fram öka budgetunderskottet, John Andersson. Det går inte att spara något tjugotal miljoner på att bygga skogsbilvägar. Det kan ha andra negativa effekter.

Till Einar Larsson vill jag bara säga att även andra låntagare inom andra näringar får göra fastighetsinteckningar, och där tas ändå garantiavgifter ut. Det är bara ett rättvisesystem, och det kan inte vara annat än rimligt att man tar ut avgiften även inom de näringar som vi nu har under behandling. Jag tycker att det är föga meningsfullt att diskutera mer om djursjukvårdsavgiften. Jag vill bara säga att det i och för sig inte är höjningarna av summorna som är det avgörande då många har betänkligheter mot systemet. Det är systemet med avgifter vid sidan av de veterinärtaxor vi i dag har som man i vissa fall kan ha betänksamheter mot. Jag är medveten om att systemet kan ha vissa brister, men jag tror inte att en höjning av avgiften med 25 eller 50 kr. – när det för djurägarna är av ett stort värde att djuren får effektiv och snabb behandling när de är sjuka – är problemet. Problemen ligger kanske på andra områden! Det kan t. ex. finnas djurbesättningar, vilkas ägare går utanför distriktsveterinärsystemet och anlitar privata veterinärer för att sköta hela besättningen. Det problemet löser vi inte genom att pruta ned avgiften, utan det är avgiftssystemet som sådant som där kan utgöra ett hot.

Nr 111

Onsdagen den
28 mars 1984

Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde

Onsdagen den
28 mars 1984

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

Anf. 147 Jordbruksminister SVANTE LUNDKVIST:

Herr talman! Jag begärde ordet uteslutande för att svara på den direkta fråga som Börje Stensson riktade till mig. Han frågade vad som har hänt med djursjukvårdens kostnader i samband med prisöverläggningarna.

Parterna har kommit överens om att finansiera 15 milj. kr. av dessa kostnader kollektivt inom prisregleringens ram. Även om det här beloppet är lika stort som det belopp som vi diskuterar i anslutning till budgeten är det inte samma belopp, det vill jag markera. Det som har överenskommit i prisregleringarna kommer att redovisas för riksdagen i särskilda propositioner.

Anf. 148 BÖRJE STENSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag vill bara uttrycka ett tack för att jag fick den här upplysningen. Det är möjligt att jag hade kunnat skaffa mig den på annat sätt, men jag tackar jordbruksministern för att jag fick svar på den fråga jag ställde i mitt anförande.

Anf. 149 SVEN ERIC LORENTZON (m):

Herr talman! I det betänkande som nu debatteras behandlas anslagsfrågorna till bl. a. skogsbruket. I skatteutskottets betänkande nr 27, som kommer att behandlas efter detta betänkande, föreslås att skogsvårdsavgiften höjs från 0,5 till 0,8 %. Motiveringen till detta är att man vill finansiera bl. a. skogsvårdsbidragen. Vi moderater anser att 0,3 % är tillräckligt för att finansiera de kostnader vilka det samlade skogsbruket varit ense om att ta på sig.

Från olika utgångspunkter har moderata samlingspartiet och centerpartiet enats om en reservation, vari de hävdar att det är angeläget att företrädare för olika delar av svenskt skogsbruk får större inflytande över vad som skall finansieras med skogsvårdsavgifterna. Vi förordar ett partssammansatt råd, vari dessa frågor kunde diskuteras. Utskottsmajoriteten har en annan uppfattning. Jag yrkar bifall till reservation nr 10.

Under budgetåret 1982/83 har statsbidraget utgått som bidrag för skogsvårdande åtgärder efter avverkning i lågproducerande bestånd. Över 50 000 ha har under budgetåret 1983/84 erhållit sådant bidrag. Dessa lågproducerande bestånd finns främst i Norrland och består av glesa barrskogar.

I södra Sverige är det främst dåligt bestockade lövskogar som åtgärdas enligt skogsvårdslagens 5:3 §. Ofta gäller det igenväxande hagmarker.

Naturvårdsintressena har under senare år ifrågasatt riktigheten av dessa åtgärder och menar att stora naturvärden går till spillo. Många markägare är också intresserade av att bevara och vårda dessa marker. Markförsurningen och skogsdöden har ytterligare oroat dessa intressen.

Från olika håll hävdas att lövskogar skulle ha en större motståndskraft mot skador än barrskogen. Det är förståeligt att många under sådana förhållanden är tveksamma till att avveckla dessa bestånd. Det kan inte vara riktigt att tvinga skogsägare med skogar som är i farozonen när det gäller försurning att

plantera barrskog om skogsägaren i fråga är tveksam till åtgärden.

Mycket talar för att anslaget till Bidrag för skogsvård kan minskas med 22 milj. kr. utöver den sänkning som ministern föreslår. Moderata samlingspartiet anser att så kan ske, och jag yrkar därför bifall till vår reservation nr 14.

I betänkandets punkt 21 behandlas Stöd till byggande av skogsvägar. I en motion från vpk hävdas att skogsbilvägar inom vissa områden hålls stängda för allmänheten. Motionärerna hävdar att vägarna bör hållas öppna under bär- och svampplockningstider.

Herr talman! Om en skogsbilväg byggs med statliga bidrag är den tillgänglig för fordonstrafik utom när tjällossning råder. Då kan man få länsstyrelsens tillstånd till tillfällig avstängning. Beträffande dessa vägar är motionärernas önskemål alltså redan väl tillgodosedda. Detta skriver utskottet också mycket riktigt. Men utskottet går längre i sin skrivning.

Utskottets majoritet anser det också rimligt att även andra skogsvägar skall kunna utnyttjas av bär- och svampplockare där trafikförhållandena så medger. Utskottet är dock icke berett att införa någon tvångsregel.

Herr talman! Frågan har diskuterats i kammaren flera gånger, men förslaget har alltid avisats med motiveringen att följderna bleve alltför svåra att överblicka. Det rör sig här om arbetsvägar där skogstransporterna bl. a. av säkerhetsskäl måste gå före andra körslor. Det bör påpekas att vägarna står till förfogande för friluftsfolket och bärplockarna enligt allemansrätten, men motoriserade transporter måste få bestämmas av markägaren. Att nu utan någon som helst utredning av följderna plötsligt frånta skogsbruket dess generella dispositionsrätt till egna vägar kan ej accepteras. Jag yrkar därför bifall till reservation nr 16.

Under anslaget till Stöd till miljöskyddsteknik, m. m., under punkt 48, moment 1 redovisas i propositionen stora reservationer – det rör sig om ca 130 milj. kr. Föredragande minister föreslår en besparing på 20 miljoner jämfört med naturvårdsverkets anslagsframställning. Moderata samlingspartiet förordar, med hänsyn till de stora reservationer som finns på anslaget, en besparing på ytterligare 5 milj. kr. Detta framförs i reservation nr 28, till vilken jag, herr talman, yrkar bifall.

Anf. 150 KERSTIN ANDERSSON (c):

Herr talman! Många utredningar och förslag på det skogspolitiska området har presenterats under de senaste decennierna. En del av förslagen har genomförts, andra inte. Många förslag har haft socialdemokratiskt ursprung och har ofta varit riktade mot privatskogsbruket.

Till årets riksdag har vi framfört ett yrkande om att hela skogsvårdsavgiften skall avskaffas. Ingemar Hallenius kommer senare att ta upp den frågan i samband med behandlingen av skatteutskottets betänkande om skogsbeskattningen. Jag vill bara kortfattat påpeka att uttaget av skogsvårdsavgift har trettiodubblats under en tioårsperiod. Avgiften har därigenom blivit mycket betungande både för skogsägaren som individ och för skogsbruket som näring. Den har dessutom alltmer fått karaktären av en punktskatt på skogsbruket. Enligt tidigare riksdagsbeslut kommer skogsvårdsavgiftsmedel

Nr 111

Onsdagen den
28 mars 1984

Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde

Onsdagen den
28 mars 1984

---

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

att användas för att finansiera alla åtgärder för skogsbruket i det inre stödområdet – dessa har tidigare finansierats med regionalpolitiska medel. Därigenom har principen släppts att skogsvårdsavgiften endast får användas för bidrag som är tillgängliga för alla skogsägare. Skogsvårdsavgiften har alltmer blivit en form för transferering av medel mellan skogsägare, och den har även kommit att finansiera den omfattande byråkrati som är nödvändig för att man skall kunna fördela medlen. Från skogsbrukets totala synpunkt är man inte betjänt av en sådan ordning.

Vårt förslag om att avskaffa skogsvårdsavgiften medför att riksdagen också bör fatta beslut om att avveckla de bidragsformer som nu finansieras med skogsvårdsavgiftsmedel fr. o. m. den 1 juli 1984. Skogsstyrelsen bör få i uppdrag att snarast göra en översyn av möjligheterna att minska personalen vid styrelsen samt av effekterna för skogsvårdsstyrelserna när det skogliga bidragssystemet tas bort.

I vår motion 378 har vi vidare framfört ett yrkande om att ett bättre samråd skall upprättas mellan regering, myndigheter och skogsnäring. Vi anser att näringen själv skall svara för finansieringen av vissa för skogsbruket gemensamma angelägenheter genom avtal med staten. Det är då viktigt att företrädare för skogsbruk av alla kategorier själva får ta fram sådana objekt som de har ett gemensamt intresse av. För att åstadkomma detta bör ett partssammansatt samråd inrättas.

Med detta yrkar jag bifall till reservationerna 9 och 10.

I reservation 13 har vi tagit upp bidragen till skogsvården. Vi framhåller i reservationen att bidragssystemet mer och mer har kommit att innebära en överföring från skötsamma till icke skötsamma skogsägare, om man ser till samma geografiska område. Det innebär också en omfördelning av pengar från södra och mellersta Sverige till övre Norrlands inland. Vi anser därför att samtliga bidragsformer bör avvecklas.

De regionalpolitiskt motiverade bidragen bör emellertid finnas kvar, och de bör finansieras med budgetmedel. Detsamma gäller bidragen till byggande av skogsvägar.

Jag yrkar bifall till reservation 13.

När det gäller stöd till byggande av skogsvägar har vi inget särskilt yrkande, men som Sven Eric Lorentzon sade går man i utskottets skrivning längre än i propositionen. Utskottet ser det som rimligt att allmänheten får utnyttja även sådana vägar som byggts utan bidrag. Det är helt klart, att om man får statliga och kommunala bidrag till skogsvägar, så är det också rimligt att dessa får utnyttjas. Däremot vill jag framhålla att förslitningen på vägarna blir stor om de utnyttjas för mycket.

Det är väldigt många som använder de mindre skogsvägarna vid övningskörning för rallyn. Därvid sliter man faktiskt vägarna mer än vad de stora tunga lastbilarna gör. Litet grand av detta har vi velat säga med vår reservation nr 16, som jag yrkar bifall till.

När det gäller reservation 18 beträffande lån till fiskerinäringen är det så att anslaget till fiskerilån legat stilla ända sedan 1978. Under den här tiden har priserna höjts mycket, och det finns väldigt många som behöver låna pengar.

Därför anser vi att beloppet behöver ökas med 15 miljoner till 50 milj. kr.

Jag yrkar bifall till reservation 18 och i övrigt till alla de reservationer där centerns representanter finns med bland undertecknarna.

Anf. 151 JAN FRANSSON (s):

Herr talman! Skogen är vår viktigaste förnyelsebara naturresurs. Den som äger skog i vårt land har påtagit sig ett samhällsansvar för att skogen också vårdas. Samhällsansvaret innebär att den växande skogen röjs och gallras, att skogen avverkas när den blir gammal och tillväxten avtar, att marken återplanteras med ny skog. Det var i grunden detta som skogsdebatten förra våren handlade om.

Sedan riksdagen på den socialdemokratiska regeringens förslag beslutat om vissa kompletteringar i skogsvårdslagen i form av gallringsplikt och regler om slutavverkning har ingen skogsägare numera möjlighet att vara helt passiv. Beslutet förutsätter att alla skogsägare blir medvetna om sitt ansvar. Det förutsätter vidare en effektiv tillsyn av att lagen efterlevs. I regeringens budgetproposition satsas också resurser på detta liksom ökade resurser till arbetet med de översiktliga skogsinventeringarna, som i detta sammanhang fungerar som nödvändigt underlag för en effektivare tillsyn.

De nya avverkningsreglerna innebär att alla skogsägare måste vara med och ta ansvar för virkesförsörjningen till vår skogsindustri. Avverkningarna har också ökat under det senaste året, vilket är tillfredsställande. Skogsindustrin har därigenom fått råvara, och näringen har genom värdefulla exportinkomster kunnat medverka till att Sveriges ekonomiska läge förbättrats. Skogsindustrins exportinkomster var förra året ca 38 miljarder kronor, en ökning med 7 miljarder kronor i förhållande till 1982. Avverkningarna beräknas innevarande säsong uppgå till drygt 68 miljoner skogskubikmeter. Detta skall jämföras med den genomsnittliga avverkningen på ca 60 miljoner skogskubikmeter per år som skett under åren 1976 till 1982. Enligt skogsstyrelsens senaste beräkningar är en avverkning med ytterligare nära 10 miljoner skogskubikmeter fullt förenlig med kraven på en långsiktig hushållning. Vissa tester av upprättade skogsbruksplaner pekar också mot att ca en fjärdedel av brukningsenheter har avverkningsbar skog i så stor omfattning att minimiavverkningsskyldigheten är tillämplig.

Om virkesförsörjningen just nu fungerar tillfredsställande, så är det sämre ställt med skogsvården. Även om aktiviteten i skogsvården är på uppåtgående, inger de stora eftersläpningar som finns en stor oro för framtiden. De senaste årens återväxttaxeringar visar att i genomsnitt en tredjedel av återväxtarealen inte når upp till minimikravet vid senaste tidpunkt för hjälplantering. Hjälplantering skulle således behöva utföras på minst en tredjedel av den årliga förnygringsarealen. De senaste åren har endast 5 % av återväxtarealerna hjälplanterats.

Även i ungskogarna handlar det om mycket stora åtgärdsbehov – ca 500 000 hektar av hela skogsmarksarealen skulle behöva röjas årligen under några år för att eftersläpningarna skulle kunna inhämtas. Under den senaste femårsperioden, 1978–1982, har det röjts i genomsnitt 250 000 hektar per år.

Nr 111

Onsdagen den
28 mars 1984

---

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

Det handlar alltså om en fördubbling av röjningsbehoven.

Även när det gäller gallringsbehovet i yngre skog föreligger stora eftersläpningar. Också gallringsarealen skulle behöva fördubblas under de närmaste åren. Under 1950-talet gallrades ca 800 000–900 000 hektar per år. Denna areal har nu minskat mycket dramatiskt och uppgår f. n. till mellan 200 000 och 300 000 hektar per år.

Herr talman! Jag har velat redovisa den här situationen för att därmed visa, att även om virkesförsörjningen f. n. fungerar tillfredsställande, är allt inte gott och väl inom det svenska skogsbruket. Skogsvården måste förbättras. I annat fall kan, inom kort, bristande skogsvård bli en begränsande faktor i våra möjligheter t. o. m. att hålla nuvarande avverkningsnivå.

Någon har mycket klokt sagt att vi skall betrakta skogen som ett lån från våra barn och barnbarn. Gör vi det, inser vi också att investeringarna måste öka mycket kraftigt i primärproduktionen. Vi måste höja kvaliteten i anläggningen av nya skogsbestånd. Vi måste ägna betydligt större omsorg om våra ungskogar, som ju är framtidens skogar.

Skogens förnygring och de åtgärder som krävs för att vi skall få ny växande skog kostar drygt 1 miljard kronor per år. Alltså: endast ett par procent av vad skogen ger återinvesteras för framtida generationer. Alltför ofta hör man att det inte skulle vara lönsamt att investera i ny skog. Från socialdemokratisk sida kan vi aldrig acceptera att lönsamhetsresonemanget i första ledet av en lång kedja, som ger många arbetstillfällen och stora förädlingsvärden för vårt land, skulle vara styrande för hur man sköter skogen.

Mot den här bakgrunden är det minst sagt förvånande att samtliga borgerliga partier vill skära ned de resurser som syftar till att bättre utnyttja skogsmarkens produktionsförmåga. Oenigheten är total mellan de borgerliga partierna när det gäller synen på skogsvårdsavgiften. Centerpartiet vill, som vi tidigare hört, helt avskaffa avgiften och därmed frånhända samhället ett av de medel i skogspolitiken som under lång tid använts för stimulans till en bättre skogsvård. Moderaterna vill sänka avgiften till 3 % och folkpartiet till 5 % av de taxerade skogsbruksvärdet. Medlen från skogsvårdsavgiften återgår ju till skogsbruket för angelägna objekt av gemensamt intresse för detta.

I reservation 9 föreslår centern att samtliga bidragsformer avvecklas och att personalen i skogsvårdsorganisationen minskas. Även förslagen i reservation 13 är en följd av förslaget om slopande av skogsvårdsavgiften. I andra sammanhang har centern ställt krav på ökning av insatserna från skogsvårdsstyrelserna. Detta rimmar illa med den minskning av resurserna som nu föreslås, och utskottsmajoriteten avstyrker detta förslag.

I reservation 10 förenar sig de borgerliga partierna – även centern – i krav på ökat inflytande över framtagande av de objekt som det är av gemensamt intresse för skogsbruket att finansiera. Utskottets majoritet har inget emot att olika företrädare för skogsbruket är med och föreslår objekt. Så går det också till i praktiken i dag.

Ett exempel är virkesförsörjningsutredningens förslag om ett program för avveckling av lågproducerande skogar. Samtliga parter har ställt upp för

detta. Enligt utskottsmajoritetens mening behövs inga sådana nya organ som reservanterna föreslår, och den avstyrker därför förslagen härom.

I reservation 14 vill moderaterna banta programmet för avveckling av lågproducerande skogar med ett antal miljoner kronor utöver den minskning som regeringen föreslagit. Moderaternas höftning får kanske ses mera som en åtgärd för att få deras totala budget att gå ihop än som ett förslag grundat på sakliga skäl. Inom ramen för den minskning av anslaget som redan skett kan programmet fullföljas med den hänsyn till naturvårdens intressen som hela tiden förutsatts i programmet.

John Andersson och jag brukar normalt vara ganska överens om tagen i skogspolitiken. När det gäller stödet till byggande av skogsbilvägar har emellertid vpk i reservation 15 föreslagit att detta stöd skall utgå endast till det privata skogsbruket och inte till storskogsbruket. Jag kan inte finna annat än att den reservationen bygger på en total missuppfattning. Enligt nu gällande regler är det s. k. storskogsbruket inte berättigat till bidrag för vägar som byggs på egen mark. Bidrag utgår endast till samverkansobjekt, där flera markägare gemensamt bygger en väg. F. ö. har så stora belopp som vpk anger i sin motion inte utgått till storskogsbruket under senare år. Utskottet har avstyrkt motionen.

Till sist några ord om folkpartireservationen 11. Där framför man det häpnadsväckande förslaget att riksdagen skall uttala sig för att regering och riksdag aldrig mer någon gång i framtiden skall överväga några lagar eller beskattningsförslag som syftar till att öka avverkningsbenägenheten i skogsbruket. Vi konstaterar med tillfredsställelse att samtliga övriga partier har avstyrkt detta ganska märkliga förslag från folkpartiet.

Därmed, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna 10–16.

Anf. 152 SVEN ERIC LORENTZON (m) replik:

Herr talman! I ett visst avseende är jag överens med Jan Fransson, beträffande att ägande också innebär ansvar. Det är något som vi alltid har talat om från moderat håll. Och jag hävdar att skogsägarna i regel har tagit sitt ansvar.

Jag vill bemöta Jan Fransson på ett par punkter. Det gäller den del av hans anförande där han egentligen inte berörde utskottsbetänkandet, den mer allmänpolitiska delen. Jag hävdar att det inte är tvångsåtgärder och lagstiftning som har gjort att vi i dag har en bättre råvarutillgång än tidigare. Det är riktigt att avverkningarna har ökat, men det beror på att detta är den första avverkningssäsongen på många år då marknadsekonomi har fått slå igenom. Genom höjda priser har skogsavverkningen stimulerats.

Jan Fransson säger att skogsvården måste förbättras eftersom skogsnäringens framtid annars äventyras. Det är helt riktigt, men han drar inte den slutsats som han borde göra. En förutsättning för att skogsbruket skall kunna göra dessa investeringar och förbättra skogsvården är att skogsbruket är lönsamt – det är definitivt en huvudförutsättning. Det gäller även i

primärledet. Jan Fransson säger att lönsamhetsresonemanget inte får styra skogsbruket, men det är fel.

Jag bemöter också herr Fransson när han säger att man inom skogsnäringen har varit överens om att bidragen beträffande de s. k. 5:3-skogarna skulle gå över skogsvårdsavgiften. Vi har varit ense om att programmet är vettigt, men det diskuterades aldrig att finansieringen skulle ske över skogsvårdsavgiften. Det har skogsbruket inte ställt upp på.

Jag tror inte att det finns skäl att driva den debatten vidare, men vi hävdar från moderat- och centerhåll definitivt att det vore en fördel om skogsnäringens olika intressenter nu fick sätta sig ner och diskutera de uppgifter som vi gemensamt har intresse av att finansiera via skogsvårdsavgiften. Det är vad vi är ute efter. På den punkten borde utskottsmajoriteten ha gått oss mötes.

Anf. 153 KERSTIN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Jan Fransson sade att vi skall betrakta skogen som lån av våra barn och barnbarn. Det har vi jord- och skogsbrukare alltid gjort. När det gäller lantbruket och skogen har vi ansett att man skall lämna det efter sig i lika bra skick som när man tog emot det eller bättre. Jag tror att det gäller för alla seriösa både jord- och skogsbrukare även i dag.

Genom att ta ut en så hög skogsvårdsavgift som man gör, för man över pengar från dem som tänker på detta sätt till dem som inte gör det. De privata skogsägarna sköter ofta skogen bättre än domänverk och bolag – och nu för man över en hel del av pengarna till dessa senare. Om man följer skogsvårdslagen kommer man också att kunna se till att man får hjälplantering och ordentlig röjning och även att gallring utförs. Därför anser jag att våra förslag är de bästa.

Anf. 154 BÖRJE STENSSON (fp) replik:

Herr talman! Det är fullt riktigt att skogsvårdsavgiftsmedlen på inkomstsidan har ökat ganska mycket under senare år från, tror jag, 11 milj. kr. 1976/77 till bortemot 300 miljoner. Vi har dock inte från folkpartiet funnit det möjligt att göra så tvära kast som behövs för att föra över så mycket budgetmedel som skulle erfordras för att ersätta ett snabbt borttagande av skogsvårdsavgiften. Däremot vidhåller vi att 0,5 % är fullt tillräckligt.

Sedan uppstämmer Jan Fransson en hyllning till ökat regelverk i skogen. Han låter nästan antyda att det är dessa regler som har gjort att vi har en så hög avverkningsstakt i skogen som vi har just innevarande säsong. Men jag kan inte tänka mig att Jan Fransson lever i den tron att det är socialdemokraterna som har skrämt fram alla de 68 miljoner m³ som avverkas under den här säsongen. Det är en annan marknad nu än tidigare. Det är goda priser, och då ökar avverkningen. Marknadsekonomin fungerar.

Och visst är skogsvården viktig. Det finns väl inte så många yrkesutövare som har ett så fjärrskådande uttryck i blicken och en sådan framförhållning i handlingsmönstret som just svenska skogsägare. Ett och annat undantag finns, och det är tyvärr dessa undantag som alltid ger socialdemokraterna anledning att planera för nya tvångslagar. Det vill vi gärna försöka

motarbete, och det är mot bakgrund av den ståndpunkten som vi har formulerat oss i reservation 11, som jag yrkar bifall till ytterligare en gång.

Nr 111

Onsdagen den
28 mars 1984

Anf. 155 JOHN ANDERSSON (vpk) replik:

Herr talman! Jag tänker inte ta upp någon större debatt med Jan Fransson om skogsvägsstödet. Men eftersom Jan Fransson ifrågasatte att mina antaganden var felaktiga vill jag bara säga att jag brukar försöka i det längsta att bygga under mina påståenden med uppgifter från det jag betraktar som tillförlitligt håll.

Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde

Jag vill då nämna vilka uppgifter som skogsstyrelsen har lämnat då det gällde de totalt beviljade statsbidragen under budgetåret 1980/81, som var på sammanlagt 55 milj. kr. Man har gett mig uppgiften att privata skogsägare fick 57 %, skogsbolag 31 %, domänverket, kyrkan, landsting och kommuner 12 %. Man säger också att den nämnda procentuella fördelningen har varit i stort sett densamma under senare år.

Därutöver tas ur detta anslag även beredskapsmedel för byggande av skogsvägar. Under samma år utgick bidrag till skogsvägbyggnadsföretag i det skogligen stödområdets inre zon med 26 % till privata skogsägare, 73 % till skogsbolag och 1 % till domänverket. Bidrag till skogsvägbyggnadsföretag utanför det skogligen stödområdets inre zon utgick med 29 % till privata skogsägare, 58 % till skogsbolag, 8 % till domänverket och 5 % till övriga. När jag läst dessa siffror har jag försökt göra en uppdelning mellan bolag och övriga privata skogsägare och kommit fram till att de senare får ungefär hälften. Det är sålunda inte ett resultat av mina egna undersökningar, utan dessa uppgifter har jag tagit in från vad jag betecknar som tillförlitligt håll.

Anf. 156 JAN FRANSSON (s) replik:

Herr talman! Sven Eric Lorentzon säger att det inte är lagstiftningen – de nya avverkningsreglerna i skogsvårdslagen – som har gjort att vi har fått fram virke. Jag påstod heller aldrig det. Men jag är helt övertygad om – och jag har fått många bevis för det – att den skogsvårdsdebatt vi hade förra våren har gjort att betydligt fler skogsägare här i landet numera är medvetna om att det är inskrivet i skogsvårdslagen att man också har ett ansvar för att skogen skördas någon gång.

I övrigt tror jag att den största förtjänsten skall tillskrivas regeringens ekonomiska politik. Den har gett förutsättningar för svensk skogsindustri att ta igen tidigare förlorade marknadsandelar och vinna nya marknader i fjärran länder. Jag fick häromdagen pappersindustrins årsberättelse, och det är en mycket intressant läsning när man diskuterar de framgångar som svensk skogsindustri har haft.

När det gäller lönsamheten vidhåller jag ändå att när vi ser på skogens skötsel i det långsiktiga perspektivet, som ju är samhällets perspektiv, så kan vi aldrig acceptera att man använder argumentet att det inte skulle vara lönsamt att anlägga ny skog. För en enskild äldre ägare kan det naturligtvis vara en olönsam investering. Fastighetens värde minskar givetvis inte av att man har en välskött plantering, men det är klart att en sådan ägare kanske

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

aldrig får någon nytta av den i sin generation. Ur samhällets synpunkt är det självfallet alltid en lönsam åtgärd att använda skogsmarkens produktionsmöjligheter.

Kerstin Andersson säger att visst skall vi sköta skogen för kommande generationer – det har alltid skogsägarna gjort. Ja, här kunde man naturligtvis ta upp en historisk debatt och se vilken betydelse skogsvårdslagen, som instiftades för 80 år sedan, har haft – och det har skett flera lyft under resans gång. Men nog är det så att det har varit ett samspel mellan framsynta lagstiftare och många duktiga skogsägare – det vill jag inte förneka. Kerstin Andersson håller också med mig om att vi behöver bättre skogsvård. Men hon är tomhänt. Hon har inga förslag om hur man skall stimulera till en bättre skogsvård. I stället hoppar man av programmet för avvecklingen av lågproducerande skogar.

Anf. 157 SVEN ERIC LORENTZON (m) replik:

Herr talman! Rätta mig om jag har fel, Jan Fransson! Men jag fick ett intryck av att Jan Franssons hela anförande andades en övertro på regler och styrinstrument – bara samhället hade dessa tillgångar i sin hand, så skulle man klara det hela. Jag säger motsatsen. Jag tror att det är lönsamheten som har gjort att vi har fått ett aktivare skogsbruk i dag. Naturligtvis är det från samhällets synpunkt angeläget att skogen sköts och vårdas. Men det går inte att komma ifrån att det för den enskilde ägaren och brukaren också måste finnas ett lönsamhetskriterium.

Anf. 158 KERSTIN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag sade att ansvarskännande skogsägare sköter sin skog. Genom detta bidragssystem och de avgifter som tas ut är det framför allt de ansvarskännande skogsägarna som får betala de högsta skogsvårdsavgifterna. De som inte har skött sin skog får däremot bidrag. Då säger vi att det är bättre att man ser till att skogsvårdslagen följs.

Anf. 159 BÖRJE STENSSON (fp) replik:

Herr talman! Jan Fransson påstår inte direkt att regeringens skrämnskott om ytterligare tvångsregler har medverkat till ökad avverkning, utan den beror på regeringens ekonomiska politik och nya marknader i nya länder. Man kan också fråga om den socialdemokratiska regeringen har medverkat till att dollarkursen har stigit, urholkat försvarsanslagen och samtidigt medfört mycket stora inkomstökningar för virkesexporten, som ju ofta säljs i dollar. Efterfrågan har ökat ute i världen på våra virkesprodukter. Det är bra och vi mår alla väl av det. Låt oss erkänna detta.

Anf. 160 JAN FRANSSON (s) replik:

Herr talman! När det gäller lönsamhetsresonemanget vill jag till Sven Eric Lorentzon säga att ni i er reservation 14 har varit ganska generösa. Där står: ”Som framhålls i motion 1866 framstår det ofta som ekonomiskt gynnsamt att överföra den begynnande lövskogen på förslyade betesmarker till en mera

ekonomiskt avkastande granskog.”

Ett sådant uttalande kontrasterar litet grand mot den debatt som förs med anledning av de kommunala besluten när det gäller metoden att använda kemiska medel. Jag noterar att moderaterna har den uppfattningen att man inte skall stimulera med bidrag, även om jag själv med min praktiska bakgrund i detta sammanhang mycket väl kan tänka mig att också fortsättningsvis ge ett stöd för att stimulera till bättre avkastning på just sådana här marker.

Jag har inte, Börje StenSSon, någon övertro på lagar och regler. Skogsvårslagens regler kompletterar annan verksamhet. Jag blev förvånad, när jag hörde Börje StenSSon säga att regeringens ekonomiska politik, som har haft mycket gynnsamma effekter inte bara för skogsindustrin utan även för vår exportindustri över huvud taget, inte skulle ha haft någon betydelse. Det är naturligtvis ett felaktigt påstående.

Jag har fått många bevis för att i kölvattnet på skogsvårdsdebatten förra året åtskilliga skogsägare, som under decennier aldrig har intresserat sig för sin skog, börjat ta sig för att röja och gallra. Jag har, Börje StenSSon, fått många bevis för detta från dem som jobbar inom skogsvårdsorganisationen. Vi borde vara överens om att denna debatt hade en positiv effekt när det gäller att öka medvetandet om det ansvar som det innebär att äga skog.

Tredje vice talmannen anmälde att Sven Eric Lorentzon och Börje StenSSon anhållit att till protokollet få antecknat att de inte ägde rätt till ytterligare repliker.

Anf. 161 JENS ERIKSSON (m):

Herr talman! Jag konstaterar att rätt många vill ha undersökningsfartyget Thetis kvar, trots att fiskeristyrelsen föreslagit att det skall försäljas och trots att det inte är särskilt användbart, då det inte fyller kraven på arbetsmiljön och besättningen inte kan sova ombord under gång. För mig förefaller det litet underligt att man vill ta kostnaderna för fartyg och besättning som har så begränsade arbetsmöjligheter. Jag tror inte att forskningen är betjänt av en dagkryssare av den storleken.

Även om fartyget inte är så gammalt och borde vara välskött gör det ändå inte tjänst som står i rimlig proportion till kostnaderna. Ännu underligare förefaller det att någon från personalen tillskriver utskottet och vädjar om förlängd nådatid. Det finns fiskare som är spekulanter på Thetis, så det går att få den såld. Jag är övertygad om att de kan sova ombord ty större delen av fiskeflottan utgör en betydligt sämre arbetsmiljö än Thetis.

Det kostar pengar att hålla besättning och båt, och de kan säkert användas på bättre sätt. T. ex. kan forskarna fortsätta det samarbete som inletts med fiskebåtar, där man får en mycket mera rättvisande bild av beståndens storlek och sammansättning och då man kommer till fiskeplatser där det finns sill och fisk.

Jag har egentligen tagit till orda i anledning av reservation 18. Det är en gemensam borgerlig reservation, där vi föreslår en höjning av beloppet för

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

fiskerilån med 15 milj. kr. Majoriteten säger i betänkandet att det nu finns möjlighet att fördela beloppet mellan berednings- och fiskerilån och i anledning härav avstyrker den motionerna.

Jag vill erinra om att fiskeristyrelsen för innevarande år, dvs. budgetåret 1983/84, begärde endast 20 milj. kr. Men regeringen begärde i propositionen 25 miljoner, vilket riksdagen biföll. Trots att beloppet höjdes var pengarna slut i december, och ansökningar på mer än 15 milj. kr. kunde inte behandlas. I det läget beslöt regeringen att tillskjuta ytterligare 10 miljoner av reserverade medel. Det innebär dock att andra hälften av budgetåret finns inga pengar kvar. Ändå är det i många fall låga procenttal som beviljas i fiskerilån. 30–40 % är ganska normalt, och för äldre båtar beviljas inga lån över huvud taget.

Det behövs en förnyelse av den svenska fiskeflottan. Frånsett ett sextiotal moderna ståltrålare är mer än 80 % av fartygen byggda före 1950. Lönsamheten är dock inte tillräckligt hög för att en förräntning av investerat kapital kan ske med marknadsmässiga räntor. De som beställer nya båtar måste dessutom av eget kapital investera minst 30–40 %. Men så har det alltid varit inom fisket. De som kan skaffa nya båtar är fiskare som har en avskriven båt som de kan sälja och föra över kapitalet i den nya. Därutöver behövs det kapital till det jag vill kalla den normala handeln med båtar.

Det behövs fiskerilån för byte av motorer, ombyggnad av fiskefartyg, för att rationalisera och för att förbättra arbetsmiljön. I dag, när det råder stor arbetslöshet, kan en utökning av vårt fiske skaffa många arbetstillfällen runt våra kuster. Vi har kvoter och vi har behov av fisk, då Sverige är det land som importerar mest fisk i Europa.

Det är synd att inte fiskeristyrelsen begärde mer pengar för fiskerilån. Styrelsen kan inte vara obekant med behovet. Det var också synd att inte utskottet tillmötesgick oss motionärer. Egentligen handlar det bara om att litet mer än ett års amorteringar får ligga kvar och lånas ut på nytt.

Det ligger beställningar på båtar hos svenska varv för 72 milj. kr. f. n. Det är då lätt att räkna ut hur långt 25 miljoner räcker. De skall dessutom räcka till de normala affärer som sker med båtar samt till förbättringar och rationaliseringar. Utskottet säger att det finns ytterligare 10 milj. kr. reserverade, och jag utgår då ifrån att man anser att de skall kunna användas. Men de behövs mer än väl även om lånebehovet höjs med 15 miljoner.

Det finns en optimism inom fisket i dag som vi har alla skäl att tillvarata. Det behövs arbetstillfällen, och fisk behövs både för inhemsk konsumtion och för export. Vi behöver också fiskebåtar för vår beredskap; det är billigt för försvaret att ha tillgång till en fiskeflotta i god kondition.

Jag yrkar därför bifall till reservation 18.

Anf. 162 BÖRJE STENSSON (fp) replik:

Herr talman! Reservationen om forskningsfartyget Thetis ifrågasätter Jens Eriksson riktigheten av, men vi har faktiskt fått den uppgiften från fiskeristyrelsen att en avyttring skulle medföra en sänkning av ambitionsnivån när det gäller undersökningar till havs. Nu säger Jens Eriksson, som

givetvis bättre kan de här sakerna än jag, att fartyget inte är användbart, för forskare kan inte sova i det. Men samtidigt säger han att hans fiskarbröder gärna köper det och kan fiska med det och sova i det. Jag tror att jag behöver en ytterligare förklaring till att fartyget inte är användbart för forskning men dock för annan verksamhet.

Anf. 163 HÅKAN STRÖMBERG (s) replik:

Herr talman! Jens Eriksson har yrkat bifall till reservationen om att öka fiskerilånen, men inte ens fiskeristyrelsen har i sina petita i jordbruksdepartementet äskat ökade anslag för denna del av verksamheten. Däremot har fiskeristyrelsen begärt höjning av fiskberedningslånen, och detta önskemål har blivit tillgodosett i årets budgetproposition.

När inte ens myndigheten äskar högre anslag och vi är i ett mycket svårt budgetläge, Jens Eriksson, måste vi också ta hänsyn till detta. Då kan vi kanske inte tillstyrka alla motioner som kommer.

Jag kan hålla med om att det kan vara angeläget att på många områden stötta näringar här i landet, men när inte ens myndigheten har begärt någon ökning bör vi också kunna avvisa reservationen.

Anf. 164 JENS ERIKSSON (m) replik:

Herr talman! Om fiskeristyrelsen säger ett och menar ett annat, Börje Stensson, är det naturligtvis ändock deras sak. Men jag menar att forskningen inte behöver bli lidande. Jag har visat vägar för att ersätta den forskning som bedrivs med Thetis så att den blir mycket effektivare och billigare än i dag. I samarbete med fisket kan man göra forskningen mycket bättre än den är.

Börje Stensson frågar varför fiskare kan sova i båten när inte forskare kan göra det. Det beror på att forskarna ställer krav på att där inte får vara buller, och en del andra saker kommer också in i bilden. Vi har inte sådana krav på fiskebåtarna, för skulle vi ha det, skulle minst hälften av våra båtar få ligga i land om natten, eftersom vi då inte fick sova i dem. Det är bara skillnaden i krav som gör att vi kan använda sådana båtar och inte forskarna.

Håkan Strömberg säger att fiskeristyrelsen inte har begärt någon ökning. Jag är den första att beklaga att man inte har gjort den bedömningen att man behöver mer pengar än vad man har äskat, 25 milj. kr. Jag påpekade i mitt anförande att man gjorde likadant i fjol. Då gick riksdagen över med 5 milj. kr., men det var också alldeles för litet.

Anf. 165 BÖRJE STENSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag lever inte i så omedelbar närhet till fiskeristyrelsen som Jens Eriksson, så jag kan inte veta när man där menar vad man säger eller när man säger något som man inte menar.

Onsdagen den
28 mars 1984

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

Anf. 166 LENNART BRUNANDER (c):

Herr talman! Jag skall inledningsvis beröra reservationerna 6, 7 och 19, där vi tar upp frågor som har att göra med trädgårdsnäringens förutsättningar. Det finns enligt centerpartiets uppfattning en rad motiv för att vi skall ha en stark och bra trädgårdsnäring i Sverige. En hel del av den åkerareal, vars användning f. n. diskuteras, kan utnyttjas för odling av trädgårdsprodukter. Låt vara att det inte kan bli fråga om så fantastiskt många hektar, men det kan ändå vara ett sätt att utnyttja åkerarealen positivt. Svenska trädgårdsprodukter har dessutom ett mervärde framför importerade trädgårdsprodukter, därför att vi i Sverige använder betydligt mindre bekämpningsmedel än vad man gör i de länder från vilka vi importerar trädgårdsprodukter. Det skulle alltså vara en konsumentpolitiskt riktig åtgärd att öka den svenska andelen i fråga om de grönsaker som vi konsumerar.

Det finns en hel del andra motiv också. Vi har sysselsättningsmotiv, landsskapsbildningsmotiv och annat. En del saker behöver göras för att den svenska trädgårdsnäringens situation skall bli bättre. Vi har bidragit till energisparande åtgärder, och det behöver ytterligare utvecklas. Vi har ett ROT-program i Sverige för reparation och utbyggnad i andra sammanhang. Det skulle med fördel kunna utnyttjas också i fråga om trädgårdsnäringen. Tullskyddet behöver ses över i takt med olika förändringar av penningvärdet, av priser och annat, så att våra trädgårdsprodukter skall kunna vara konkurrenskraftiga.

Nu vill man från regeringens sida ständigt visa att det är devalveringen som skall lösa alla problem. Det är inget tvivel om att devalveringen har en positiv effekt i sammanhanget. Men detta kan inte lösa alla problem, och med tiden minskar ju fördelarna av en devalvering. Trädgårdsnäringens utredningen kom med en rad förslag.

Man har förhållit det här nu ganska länge. Det har lovats vid flera tillfällen att det skall göras någonting, men så har inte skett. Nu säger majoriteten i utskottet, då vi i vår motion krävt olika åtgärder: "Någon anledning för riksdagen att som motionärerna föreslår gå närmare in på beredningsarbetets bedrivande inom regeringskansliet i ithörande frågor finner utskottet inte föreligga." Jag och centerpartiet kan inte dela denna uppfattning. Ärendet har ju varit på departementet så länge att det visst finns anledning för oss att ha synpunkter på det sätt varpå arbetet bedrivits. Vi kräver att någonting görs med utgångspunkt i de förslag som nu föreligger. Vi har ju kvar ett anslag på 7 miljoner, men genom penningvärdeförsämringen blir det ju mindre värt.

Med det här yrkar jag bifall till reservation 6.

Vi har också i vår motion föreslagit att man skall ge mer pengar till de s. k. främjandena, som innebär en viss propaganda för svenska trädgårdsprodukter – grönsaker, blommor och annat. Nu säger man från majoritetens sida att de medel som trädgårdsnäringen skall få tillbaka av handelsgödselavgifterna skall användas för detta ändamål. Detta gäller för resten också i fråga om trädgårdsnäringens rationalisering, som jag först talade om. Det här är alltså trädgårdsnäringens pengar. Det är inte något statligt stöd, utan det är pengar

som trädgårdsnäringen har betalat in i form av handelsgödselavgifter och som näringen nu skall ha tillbaka. Det är inte samhällets pengar.

Med det här yrkar jag bifall till reservation 7, där vi föreslår att man höjer anslaget till främjande av trädgårdsnäringen med 1 milj. kr.

Regeringen har vidare föreslagit att den kontroll av pesticider i inhemska vegetabilier som sker skall avgiftsbeläggas. Återigen är det pengarna från handelsgödselavgifterna som skall användas. Jag frågar mig hur länge dessa pengar egentligen skall räcka, hur många gånger utskottet skall använda dem som motiv för att avstyrka våra motioner. Vi tycker inte att det är riktigt att man på detta sätt avgiftsbelägger kontrollen av pesticider i de inhemska vegetabilierna. Vi anser att den svenska trädgårdsnäringen mycket väl kan få det stödet. Med det sagda yrkar jag bifall till reservation nr 19.

Vi har också avgett ett särskilt yttrande där vi säger att de krav som ställs när det gäller kreditgarantier till trädgårdsnäringen borde ändras, så att de mera överensstämmer med de krav som ställs i andra sammahang då sådana garantier ges. Bankinspektionen har också haft den uppfattningen att man borde begränsa borgensåtagandena för dem som får dessa kreditgarantier. På denna punkt har vi dock inte reserverat oss. Det är regeringens uppgift att komma med förslag. Vi utgår från att den gör det.

Därmed lämnar jag trädgårdsnäringen och övergår till frågan om mark för naturvård, som behandlas i reservationerna nr 23, 24 och 26.

Reservation nr 23 handlar om nationalparkerna Stenshuvud och Muddus. Den dominerande delen av marken i dessa områden ägs av domänverket och staten. Marken är – enligt de uppgifter som vi har fått – relativt lågproducerande. Det skulle alltså inte ha någon större ekonomisk betydelse för domänverket, om verket utan kostnader lämnade över dessa marker till nationalparkerna och därigenom skrev ned domänfonden och upp naturvårdsfonden. På det sättet får vi de pengar som vi har för detta ändamål att räcka litet längre.

I reservation nr 24 följer vi upp en motion där vi föreslår att 10 miljoner av domänfonden skall kunna föras över till naturvårdsfonden. Möjligheten till överföring togs ju bort förra året. På det sättet minskade samhällets möjligheter att avsätta mark som naturreservat. Utskottsmajoriteten låter nu det befintliga beloppet ligga kvar på oförändrad nivå. Det innebär i praktiken en minskning. Vi föreslår, för att man skall kunna göra mer på detta område, att möjligheten till avsättning av mark från domänfonden till naturvårdsfonden återinförs. Ramen bör vara i storleksordningen 10 milj. kr. per år.

Jag yrkar därmed bifall till reservation nr 24.

I reservation nr 26 för vi ett nytt resonemang när det gäller strävan att rädda våra fjällnära skogar. Vi vet att dessa marker är svåra att återbeskoga. Vi har i dag en ganska livlig diskussion om hur en återbeskogning skall gå till och i vilken omfattning som träden skall avverkas. Det förs också en diskussion om i vilken mån som de fjällnära skogarna är nödvändiga för samerna och rennäringen.

Vi har i centerpartiet den uppfattningen att det finns anledning att vara försiktig på detta område och spara en stor del av den fjällnära skogen. Vi vill

Onsdagen den
28 mars 1984

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

därför genom den inventering av de fjällnära skogarna som har gjorts få en värdering av de bästa och viktigaste markerna. När vi har klarat ut det, för vi över dessa marker från domänfonden till naturvårdsfonden. Det sker på det sättet att vi skriver ned stamkapitalet i domänfonden. Då innebär det ingen belastning för domänverket.

Vi skall i dessa sammanhang komma ihåg att det i dag ges statsbidrag till en stor del av avverkningarna i de fjällnära skogarna för att de över huvud taget skall vara lönsamma. Det får man dock inte ta hänsyn till när denna bedömning görs, utan man skall överföra de marker som inte på ett naturligt sätt kan avverkas och återbeskogas.

I reservation nr 26 följer vi upp motion nr 2341. Jag yrkar bifall till denna reservation. Jag tror att vi i den föreslår en betydelsefull åtgärd för att skydda en för framtiden viktig naturresurs.

Anf. 167 LARS ERNESTAM (fp):

Herr talman! Folkpartiet redovisar i två partimotioner det som vi bedömer vara en helhetssyn på naturvård och miljöpolitik. I motion 900 om miljöpolitik tas upp de konkreta yrkanden om anslagsbelopp som partiet vill föra fram. Motion 902, där vår principiella syn på hur naturvårdsinsatserna bör bedrivas tas upp, kommer att diskuteras senare. Det finns emellertid ett klart samband mellan de åtgärder vi föreslår i naturvårdsmotionen och de anslag vi föreslår i den motion i anslutning till budgetpropositionen som skall behandlas i dag.

Vi hävdar att naturvården i dag har svårt att hävda sig. Vi hävdar också att den socialdemokratiska regeringsperioden varit en tid då en tidigare positiv utveckling på anslagsidan förändrats mot ett synsätt där naturvården i stället blivit ett sparobjekt.

För folkpartiets del är utgångsläget det motsatta. I en tid då vi hävdar att landet måste spara och budgetunderskottet minska är för oss naturvården och miljöpolitiken ett område som måste prioriteras. De ökade anslagen för naturvården är täckta i den budgettram som vi föreslår och som totalt redovisar ett budgetunderskott som är 10 miljarder lägre än regeringens.

Varför har vi då denna syn? Det är därför att vi anser hoten mot naturvården vara överhängande. Domänverket avverkar fjällskogar, och hotet mot Norrlandsälvarna kvarstår. Våra synpunkter om fler nationalparker för skydd av fjällnatur, fjällskogar och urskogar är alltmer angelägna. Förserningen återkommer vi till i en senare diskussion.

Hur skall vi komma till rätta med miljöproblemen? Folkpartiet har kvar sin principiella syn i fråga om miljöavgifter. Det finns en internationellt accepterad princip som säger att förorenaren skall betala, dvs. att varje produktion skall bära sina miljökostnader.

Hösten 1983 föreslog regeringen införandet av avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöskyddslagen. Det skedde dock, det är viktigt att poängtera, som ett led i regeringens besparings- och skattehöjningspolitik. Enligt vår mening är det olämpligt att se avgifterna som i första hand ett medel att förstärka statskassan. Inkomsterna bör tillföras miljösektorn. Avsikten med

avgifterna har ju förutom att minska miljöskadorna varit att få till stånd en uttryckning av i första hand tillsynsverksamheten, som har alltför små resurser. I budgetförslaget föreslås bara symboliska anslagsökningar till länsstyrelsernas naturvårdsenheter och koncessionsnämnden. Miljöanslagen drabbas så gott som genomgående av reala nedskärningar. Vi föreslår i annat sammanhang också ökade anslag till länsstyrelsernas naturvårdsenheter.

Förslagen var knapphändigt redovisade och hade sådana tekniska brister att vi, trots en i grunden positiv inställning till avgifter, tvingades reservera oss med krav på nya och bättre genomarbetade förslag.

De aktuella avgifterna ger inkomster på bortåt 250 milj. kr., vilket gör det möjligt att förbättra miljövärden utan att för den skull öka statens utgifter.

Jag vill nu, herr talman, något kommentera de anslagsområden där folkpartiet anser att regeringens och jordbruksutskottets förslag är otillräckliga.

När naturvärden är hotad är opinionsbildningen utomordentligt angelägen. Det finns inom naturvårdsområdet flera mycket aktivt arbetande ideella organisationer. Jag vill bland dem nämna Svenska naturskyddsföreningen, men det finns också andra organisationer som gör stora insatser. Det är också angeläget att naturvårdsverket i sin egen verksamhet på ett rimligt sätt skall kunna driva opinionsbildningen inom miljöområdet. Vårt förslag om höjning av anslaget med 800 000 kr. är därför rimligt.

Jag yrkar bifall till reservation nr 21.

Folkpartiet har i olika sammanhang, inte minst i motioner till årets riksdag, framhållit hur angeläget det är att mer mark avsätts för naturvärden. Socialdemokraterna hänvisar till möjligheterna att bilda reservat, men det är enligt folkpartiets uppfattning helt klart att det bästa skyddet för naturvårdens intressen uppnås om markområden avsätts till nationalparker och på så sätt erhåller ett fullgott skydd för framtiden.

Jag behöver här bara påminna om debatten om fjällskogarna och behovet av skydd för urskogar. Det går inte att klara de här frågeställningarna enbart genom inrättande av naturvårdsreservat – särskilt inte med otillräckliga resurser. Oersättliga markområden måste inlösas och bevaras för framtiden.

Folkpartiet redovisar i fyra reservationer, nr 22, 23, 25 och 26, de anslag som vi anser erforderliga.

I reservation 22 anför vi att anslaget för inköp av mark för naturvård bör fördubblas och utgå med 40 milj. kr. Detta är en rimlig nivå, om man utgår från den anslagsnivå uttryckt i reala tal som gällde innan socialdemokraterna övertog regeringsansvaret. Jag yrkar bifall till reservation 22.

Socialdemokraterna tog föregående år bort överföringen från domänfonden till naturvårdsfonden och minskade därvid anslaget med 10 milj. kr. Vi finner det rimligt med en uppskrivning av denna överföringspost till 15 milj. kr. för att behålla dess reala värde. Det är beklagligt att socialdemokraterna har tagit bort denna möjlighet till marköverföring, som var en bra grund för avsättning av mark till naturvårdens behov. Jag yrkar bifall till reservation 25.

I reservation 23 tillstyrks en motion från centerpartiet, vilken innebär att

mark som berörs av förslag om utvidgning av Muddus nationalpark och den nya nationalparken vid Stenshuvud utan ersättning överförs till naturvårdsfonden i den mån marken ägs av domänverket. Detta finner också vi från folkpartiet självklart med hänvisning till den principiella syn som redovisas i reservation 25 och som jag nyss har redogjort för. Det vore orimligt att belasta det bantade anslaget för naturvårdsmark med dessa kostnader. Jag yrkar bifall till reservation 23.

Under rubriken Mark för naturvård tas i reservation 26 upp möjligheterna att skriva ned domänverkets stamkapital med värdet av de skogar som avsätts till naturreservat. Det är ett rimligt förslag, exempelvis med tanke på skyddet av de fjällnära skogarna. Jag yrkar bifall till reservation 26.

Jag vill också yrka bifall till reservationerna 27 och 30. I reservation 27 tas upp angelägna behov av anslag, bl. a. för utredningar om miljöskydd inom industrin och kommunerna.

Mängder av arter inom såväl flora som fauna är hotade. Det finns inget särskilt anslag upptaget för Flora- och faunavård. Detta anser vi från folkpartiet vara en stor brist, och jag yrkar bifall till reservation 30, där det yrkas på ett anslag på 1 milj. kr. Det är i och för sig inget stort belopp, men det är en bra början och kan bidra till att rädda utrotningshotade arter.

Herr talman! Jag yrkar också bifall till de övriga reservationer där folkpartiet finns med och i övrigt till utskottets hemställan.

Anf. 168 MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! "Det älskade Wången i Jämtland" – så måleriskt uttryckte sig den Skånebördige Einar Larsson när han inledde debatten i kväll. Såsom boende alldeles intill, finner jag anledning att kommentera en del av det han sade. Tyvärr är han visst inte här inne, men jag hoppas att han lyssnar någon annanstans på vad jag säger. Jag förstår att det fanns ett behov för honom att göra en utvikning om hästaveln och om hingstuppfoädningsanstalten Wången.

Det jag skulle vilja kommentera är vad Einar Larsson dolde i sin utläggning. Han glömde nämligen att tala om att det i anledning av den föreliggande propositionen hade väckts en motion med bl. a. Anders Dahlgren, Nils G. Åsling och – om jag inte missminner mig – Einar Larsson som undertecknare. Denna motion gick helt stick i stäv med propositionen. Man ville t. ex. att den föreslagna förändringen av huvudmannaskapet inte skulle ske. Man sade att det "skulle innebära en katastrof för flera grenar av svensk hästavel". Man lade förslag om fortsatt besiktningstvång, man lade förslag om olika sätt att föra in nya pengar, man krävde att domänverket skulle gå in som en kommande stiftelsebildare i Wången osv. Men under utskottets behandling hände det någonting, och centerpartiet besinnade sig. Kanske man upptäckte att flera av de krav som man hade ställt inte var riktigt förankrade i verkligheten. Kanske man upptäckte att de krav som motion 2333 av Nils-Olof Gustafsson och företrädare för de tre andra partierna innehöll var ganska rimliga och bra. Hur som helst med den saken, jag är glad att centern i dag har förenat sig med oss andra och att man ställer upp på den

formulering och de krav som vårt parti har drivit, bl. a. lokalt i kommunen men även i länet.

Jag kan möjligen bidra till att öka på Einar Larssons och andras glädje när det gäller Wången med att berätta att Krokoms kommun beslutat att avsätta 200 000 kr. till anstalten. Personligen ser jag mycket positivt på Wångens framtid. Förvaltaren Olofsson som finns där i dag har gjort ett fantastiskt bra arbete och gett Wången ett mycket gott rykte. Det skall vi gemensamt ta till vara och se till att denna fina anläggning utvecklas under den nya stiftelsens ledning.

Jag skall nu övergå till att prata om avsnittet miljövard i jordbruksutskottets betänkande 25. Där finns ett antal reservationer som jag skall kommentera. Jag skall gå igenom vissa av delposterna under anslaget H i proposition 100. Men låt mig inledningsvis framhålla att den aktuella miljödebatt som pågår inom olika områden på ett förtjänstfullt sätt följs upp och bildar underlag för ett aktivt agerande från regeringens sida.

Debatten om försurningen är bara en del, om än en viktig sådan, av de många sakområden som vi kommer att diskutera under kommande debatter i vår. Dessutom vet vi att det pågår ett intensivt arbete på departementet för att fullfölja alla de förslag som vi i opposition lade fram men som konsekvent röstades ned av den borgerliga regeringen och dess borgerliga riksdagsmajoritet.

Jag vill också framhålla de initiativ som jordbruksministern har tagit för att få till stånd gemensamma nordiska och europeiska konventioner och aktionsprogram i akt och mening att värna om vår miljö.

Ett värn om miljön ligger på allas vårt ansvar. Vi vet att våra naturresurser är begränsade, och därför måste slöseri och förstörelse motverkas. Det gör vi genom att noggrant planera hur och om vi skall utnyttja våra naturtillgångar. Vid denna planering måste naturvården beaktas. Innan en icke förnyelsebar naturresurs tas i anspråk, måste det klarläggas om den kan ersättas i produktionen med annat likvärdigt material. Denna planering och detta klarläggande möjliggörs genom en samhällsstyrelse på vissa områden.

Här finner vi den ideologiska skiljelinjen mellan en borgerlig och en socialdemokratisk syn på miljö och resursutnyttjande. I en debatt som den i dag, med enstaka reservationer gällande olika sakområden, blir skiljelinjen knappast synlig. Men vid den debatt där miljöfrågorna sätts in i ett heltäckande samhällsperspektiv kommer det att stå klart för var och en att det oreglerade och oplanerade samhället som de borgerliga partierna företräder blir ett miljömässigt utarmat och utnyttjat samhälle med vinsten som den yttersta drivfjädern. Människornas och naturens behov får där en underordnad roll.

Till den del av utskottets betänkande som handlar om miljövard finns det tio reservationer. Nio av dessa tio handlar på olika sätt om anslagen och deras storlek. En av reservationerna förordar en nedskärning, åtta vill ha mera pengar. Att moderata samlingspartiet står för nedskärningen är inget att förundras över. Moderaterna håller sin stil i alla sammanhang, och om man bortser från vilka effekter detta får skulle man möjligen kunna hålla dem

Nr 111

Onsdagen den
28 mars 1984

Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde

---

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

räkning för detta konsekventa handlande.

Vad som i dag är mer förunderligt är folkpartiets hållning när det gäller pengar. Ni i folkpartiet har i de här frågorna upphört att vara skugga till moderata samlingspartiet och förenar er i stället med exempelvis vänsterpartiet kommunisterna i en reservation där ni begär 20 miljoner ytterligare. Man undrar vad som har hänt. Vore man litet elak – och det får man ju vara ibland – skulle man fråga om ni möjligen försöker fylla tomrummet efter barnfamiljerna med miljövännen.

Här kommer det som jag inledningsvis talade om in. Det kan vara populärt och ge några poäng för stunden att plussa på 20 milj. kr. på anslaget till mark för naturvård, 800 000 på anslaget till miljövärdsinformation, 1 miljon på anslaget till särskilda undersökningar inom miljövärdsområdet och att föreslå 1 miljon till ett nytt anslag, Flora- och faunavård.

Men miljövännerna är också barnfamiljer i ett samhälle där en stark offentlig sektor är ett bra styrinstrument för en bra närmiljö, en god skolmiljö osv. Mot bakgrund av detta helhetssammanhang, där folkpartiet med sin nye partiledare i spetsen följer och ibland t. o. m. försöker överträffa moderata samlingspartiet, kommer insiktsfulla, miljömedvetna medborgare här i landet – det är jag övertygad om – att avslöja folkpartiets nypåkomna och ogenomtänkta intresse för miljöfrågorna. Sedd i ett helhetsperspektiv är folkpartiets politik på miljöområdet dålig.

Herr talman! Jag yrkar avslag på reservationerna 21, 22, 27 och 30.

Centern och folkpartiet har tillsammans och var för sig reserverat sig till förmån för en ny princip beträffande budgetering och finansiering. Man menar i reservation nr 23 att nuvarande ordning när det gäller ersättning för mark för naturvård bör ändras så, att i de fall domänverket äger den aktuella marken skall den utan vederlag överföras till naturvårdsfonden.

Även i reservationerna 24 från centern och 25 från folkpartiet vill motionärerna dränera domänverket genom att föreslå att vissa av domänfondens pengar utan vidare skall föras över till naturvårdsfonden. Överföringens storlek är det som skiljer partierna åt. Centern sätter ramen till 10 miljoner, och folkpartiet sätter den till 15 miljoner.

När det gäller principen för finansieringar av det här slaget anser majoriteten att det är fel att inte betrakta domänverket som en juridisk person, med de rättigheter och skyldigheter i övrigt som vi anser sådana ha.

Domänverket är inte staten – det är ett självständigt, affärsdrivande verk och skall enligt vad vi har beslutat efter år 1968 driva sin verksamhet efter affärsmässiga principer. Samma regler gäller f. ö. för andra affärsdrivande verk.

Vår princip är att kostnader som uppstår skall bokföras som kostnader, och kostnader skall också täckas av inkomster. Att laborera med transaktioner på det vis som föreslås i reservationerna är ett sätt att dölja utgifter och därmed verkligheten. Det är också ett sätt att reducera domänverkets kapital. Jag yrkar avslag på reservationerna 23, 24 och 25.

Reservation nr 26 från centern och folkpartiet behandlar fjällnära urskog. Man påtalar där behovet av värdering och avsättning till naturreservat. Vi

har i dagarna en diskussion om detta i utskottet. Det har kommit en utredning om urskogarna, och det pågår fortfarande en inventering av lantbruksstyrelsen och samerna tillsammans om hänglavarna. Vi avvaktar att den utredningen görs klar. Därefter ser vi med stort intresse fram mot det initiativ som regeringen kommer att ta i dessa mycket viktiga frågor.

Men även dessa naturreservat vill man finansiera genom att ytterligare dränera domänverket på så sätt, att där domänverket är ägare skall dess stamkapital skrivas ned. Domänverket skall alltså i princip utan ersättning överföra de aktuella skogarna till naturreservat. Ägs den aktuella skogen däremot av en enskild skall domänverket kompensera den enskilde med annan, likvärdig skog. Jag hänvisar till min tidigare argumentering om det felaktiga i denna typ av finansiering och yrkar avslag på reservation nr 26.

Den enda reservationen från moderata samlingspartiet rör anslaget avseende stöd till miljöteknik. Man vill dra ner beloppet med 5 miljoner, dvs. till 15 milj. kr. Vad dessa pengar avses täcka är bl. a. bidrag till anläggningar för utprovning av nya tekniska metoder inom miljöskyddsområdet. Därutöver skall de möjliggöra stöd till anläggning för återvinning eller behandling av avfall, stöd till anläggning för avloppsrening eller avfallsbehandling inom vissa orter samt stöd för att täcka förluster vid långtidsförvaring av kemiskt avfall eller annat miljöfarligt avfall.

Majoriteten har bedömt det vara av stort värde att denna typ av stöd till ny teknik, som utan detta stöd förmodligen inte skulle kunna införas, bibehålls på den föreslagna nivån. Vi ser inga sakliga skäl att reducera stödet. Därför yrkar jag avslag på reservation nr 28.

Vänsterpartiet kommunisterna vill i reservation nr 29 att regeringen och naturvårdsverket skall vidta åtgärder för att intensifiera intresset för miljöskyddsteknik. Vi kan gärna dela uppfattningen att det är viktigt att informationen om möjligheterna att få detta stöd ökas. Med den upplysning vi har fått från naturvårdsverket är vi dock optimistiska på den här punkten. Intresset har under den senaste tiden ökat, och naturvårdsverket kommer självt att intensifiera sina informationer. Därmed anser vi att vänsterpartiet kommunisternas krav är tillgodosedda. Jag yrkar därför avslag på reservation nr 29.

Herr talman! Med utskottets betänkande som grund har vi tagit ett litet kliv framåt när det gäller vissa delar av miljövårdsområdet. Jag tänker främst på att vi avsätter mark runt Stenshuvud till nationalpark och att Muddus nationalpark utvidgas. Det vore fel av mig att påstå att vi är nöjda med vad vi åstadkommit och skall besluta om i dag. Nöjda politiker skapar ett stillastående samhälle utan förändringar och framsteg. Mycket återstår att göra för att åstadkomma ett samhälle där natur och människa kan leva i balans och i harmoni med varandra. En sund ekonomisk utveckling i staten främjar detta arbete. Vi kommer redan under våren att få anledning att ta nya steg på den inslagna vägen.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets hemställan i betänkandet nr 25 avseende punkten Mark för naturvård och avslag på de till betänkandet fogade och av mig kommenterade reservationerna.

Anf. 169 EINAR LARSSON (c) replik:

Herr talman! Jag skall inte kritisera jämtländskan Margareta Winberg för att hon uttalar sig så tvärsäkert om det skånska Stenshuvud. Att avsätta den marken har ju varit planerat länge, och det är vi överens om. Men Margareta Winberg verkar inte tycka om att jag hjälper till litet för att någonting skall hända på Wången i Jämtland. Jag kan inte förstå hennes angrepp på mig på den punkten. Hon har en ambition att bena upp vad som är borgerlig och vad som är socialistisk ideologi, men jag tycker inte att den uppdelningen går att tillämpa på hingsthållningen på Wången.

Frågan om Wången är viktig. Jag är beredd att försvara den uppfattning som Nils Åsling, Anders Dahlgren m. fl. har framfört i sin motion. I sak tyckte jag att det var rimligt att svenska staten kvarstod som garant för det fortsatta arbetet. Jag upptäckte emellertid i utskottet att jämtländskan Margareta Winberg inte var beredd att vika från regeringslinjen, som lämnar över ansvaret för Wången i andra händer. I det läget avstod jag från att avge en fet och präktig reservation till förmån för motionen och därmed låta socialdemokraterna själva "greja med" utskottsbetänkandet. Den risken vågade jag inte ta. Jag kan inte förstå varför Margareta Winberg anklagar mig för att jag inte har presenterat en sådan reservation här i kammaren. I stället valde jag vägen att se till att vi fick för Wången mycket viktiga skrivningar. Detta hjälptes vi åt med, och jag är mycket förvånad över detta påhopp. Skrivningarna var sådana att jag tillät mig läsa upp dem här i kammaren. De är förpliktande och mycket viktiga att följa i framtiden. Skulle de inte följas utan risk skulle uppstå för Wångens framtid, får Margareta Winberg ett fint tillfälle att bevisa sin statsägarideologi genom att sätta in nya, friska, statliga pengar i Wången.

Anf. 170 LENNART BRUNANDER (c) replik:

Herr talman! Margareta Winberg började sitt anförande med att tala väldigt fint om miljön, att det gäller för oss att värna om miljön, att vi måste motverka förstörelse i naturen och att vi måste hålla naturvärden högt. Sedan anklagade hon oss för att vi ville avplanera samhället, och hon menade att det skulle vara negativt för miljö och natur. Jag tror inte att det är på det sättet. Vi har inte några egentliga bevis för att man i de hårt planerade samhällena har en bättre miljövård. Det förhåller sig snarare tvärtom.

Från centerpartiets sida har vi faktiskt vid flera tillfällen fört fram förslag om att vi skulle ha naturresursräkenskaper. Vi behandlar inte de förslagen i detta sammanhang, men naturresursräkenskaper skulle vara en mycket viktig bit i det som Margareta Winberg talade om för en stund sedan. Från socialdemokratiskt håll har man emellertid inte haft något särskilt intresse för detta.

När det gäller att avsätta mark från domänfond till naturvårdsfond sade Margareta Winberg att det är en ny princip. Det är det inte – det är ett system som vi använde för två år sedan. Det är alltså inte någon ny princip. Och det är inte något märkvärdigt eller konstigt med det systemet. Margareta Winberg säger att man måste redovisa kostnaderna för det hela, men här är

det fråga om mark som vi som medlemmar av svenska staten äger. Antingen äger vi marken genom naturvårdsfonden, eller också äger vi den inom domänverkets ram. Om vi som äger allt detta föredrar att flytta över det ena till det andra, må vi väl kunna göra det. Det är ungefär som att byta skor med sig själv. Men det innebär inte att vi frångår domänverkets affärsmässiga principer. I och med att vi flyttar över dessa resurser skriver vi ju också ned domänverkets stamkapital. Om vi skall vara riktigt ärliga, kan vi väl säga att för domänverket borde detta vara en fördel, eftersom de marker som vi skriver över är lågproducerande och har dålig förräntning. Det skulle med stor säkerhet förbättra domänverkets resultat.

Margareta Winberg är inte nöjd med vad som åstadkommits. Det kan jag naturligtvis förstå. Hon tyckte inte heller att man borde vara särskilt nöjd, för nöjda politiker är inte bra. Men vi hade ju inte behövt vara nöjda, även om vi hade tagit några snabbare steg framåt än vi gjort på det här området.

Anf. 171 LARS ERNESTAM (fp) replik:

Herr talman! Man brukar ibland tala om ord och gärningar. Till orden räknar jag i detta sammanhang de svepande formuleringar om något socialistiskt drömsamhälle som Margareta Winberg använde sig av här alldeles nyss. De största miljöproblemen i världen finns i de planekonomier som de kommunistiska länderna har.

På något sätt kom sedan barnfamiljerna in i diskussionen. Hur vet jag inte, herr talman. Vi skall inte tala om dem nu, men jag är mycket förvånad över att Margareta Winberg med hänsyn till vad som har hänt här i riksdagen i övrigt över huvud taget vill ta upp barnfamiljernas situation. Socialdemokraterna har ju inte lämnat något förslag i den frågan.

Så kommer jag till gärningar. I det sammanhanget vill jag se tillbaka på vad som hände under den tidigare regeringsperioden. Då togs det fram konkreta förslag om förbättringar på miljöområdet. Jag var inte här i riksdagen då. Vad vi nu diskuterar är de nedskärningar som har ägt rum, att posten för överföring från domänfonden till naturvårdsfonden har försvunnit, att anslagen inte har räknats upp osv.

Miljöområdet är ett område där socialdemokraterna och moderaterna ibland finner varandra, och det tycker jag kan vara rimligt. Också vi röstar ibland tillsammans med moderaterna, och det skäms vi inte över. Inte heller socialdemokraterna behöver skämmas över sådan samverkan. På miljöområdet har vi en klar politik, och våra reservationer är väl grundade.

Anf. 172 JOHN ANDERSSON (vpk) replik:

Herr talman! Såvitt jag kunde höra är Margareta Winberg kritisk till att vi vill ha 20 milj. kr. utöver regeringens förslag beträffande anslaget Mark för naturvård. Om nu Margareta Winberg tycker att detta är så gräsligt, kan jag väl kvittera med att jag å min sida inte tycker om de olika miljardsatsningar som Margareta Winbergs parti ibland har råd med – satsningar som har ganska litet att göra med naturvård:

Anf. 173 ARNE ANDERSSON i Ljung (m) replik:

Herr talman! Margareta Winberg bestod oss med en, om än försiktigt hållen, kritik för att vi vill minska anslaget till miljöskyddsteknik. Margareta Winbergs känsla för vad som är det rätta beloppet är imponerande. Vi har yrkat på att anslaget skall sänkas från 20 till 15 miljoner. Jag är inte säker på att Margareta Winberg kommer ihåg att detta anslag är det där jordbruksministern i besparingspropositionen i december själv sänkte beloppet från 63 till 40 miljoner, för att sedan i budgetpropositionen i januari sänka det ytterligare till 20 miljoner. Det måste vara mycket skickligt bedömt när man menar att just 20 miljoner är det rätta i detta budgetsammanhang.

Vi tyckte nog, uppriktigt sagt, att om det gick att sänka från 63 till 40 miljoner och sedan till 20 miljoner, innebar det inte något våldförande om också vi, för viktiga ändamål, tog bort 5 milj. kr. från anslaget.

I ett tidigare skede, då Margareta Winberg verkligen utdelade rallarsvingar till höger och vänster för andra partiers hållning i miljöfrågan, kände jag mig under ett ögonblick riktigt bekymrad. Folkpartiet fick en ordentlig snyting för att det sprider pengar omkring sig, och vi fick en motsvarande därför att vi inte sprider pengar. Men vi fick ändå *en* vänlig klapp på axeln, för att vi är konsekventa, och den tackar jag för.

Anf. 174 MARGARETA WINBERG (s) replik:

Herr talman! Det var inte min mening att göra Einar Larsson så upprörd som han tycktes bli över det jag sade om hästavel och Wången. Jag tyckte bara att Einar Larsson i sitt inledande anförande beskrev verkligheten på ett felaktigt sätt. Jag tyckte att också att det han sade eventuellt kunde skapa missförstånd hos dem som lyssnar på debatten eller hos dem – och de är ganska många – som läser våra protokoll. Jag ville upprätta ett slags politisk balans i frågan, eftersom jag tyckte att den höll på att tippa åt fel håll.

Einar Larsson framhåller vidare att han var med om att utforma den slutliga skrivningen, och det kan jag inte förneka. Men vi kan väl också vara överens om att den färdiga och justerade skrivning som vi skall behandla här, i stora delar överensstämmer med motionen av Nils-Olof Gustafsson och ledamöter från tre andra partier.

Lennart Brunander förstår inte riktigt det som jag sade om det oplanerade samhället. Nej, det är möjligt att ni centerpartister inte förstår följderna av ett oplanerat samhälle. Jag tycker nog att jag har framställt det ganska klart. Men jag kanske skall uttrycka mig ännu klarare: Jag menar ett samhälle som blir mer och mer privatiserat och där medborgarna får mindre och mindre av insyn och av möjlighet att styra olika samhällssektorer. Jag har inte någon erfarenhet av att ökad privatisering är bra när det gäller resursknapphet och natur, utan min uppfattning är tvärtom den att privatisering – med vinst som drivfjäder – är till men då det är fråga om resursknapphet och sparande.

Lennart Brunander pratar om att byta skor – det förstår jag inte alls. Det handlar ändå om att på konstlat sätt täcka en utgift som borde ha täckts med budgetmedel. Man kan säga att man minskar budgetunderskottet, men faktum kvarstår att man dränerar, i det här fallet domänverket. Det tycker vi

är en felaktig princip, även om vi vet att ni införde den under den borgerliga tiden. Vi vill ha klara och riktiga siffror att arbeta med.

Anf. 175 EINAR LARSSON (c) replik:

Herr talman! Jag är aldrig oberörd när Margareta Winberg talar till mig, men jag var inte illa berörd – det får man inte förväxla.

Jag vill nog säga att jag visste att man alltjämt känner oro för Wångens framtid, och då tillät jag mig att mycket noggrant citera utskottet. Och jag tycker det är fel av Margareta Winberg att säga att man beskriver verkligheten på ett felaktigt sätt, när man läser innantill i det fina utskottsbetänkande som vi är eniga om.

Jag kände ett väldigt behov av att peka på de exakta formuleringarna, som ett stöd och som en viss förhoppning för dem som känner oro. Då skall man stödja sig på de exakta formuleringarna. Då kan vi komma tillbaka och göra nya insatser om det skulle behövas.

Det tycker jag var en fin balans i vårt lilla samtal.

Anf. 176 LENNART BRUNANDER (c) replik:

Herr talman! Margareta Winberg försökte i sin replik förklara litet *grand* beträffande det oplanerade samhället och på vilket sätt vi inte lever upp till hennes målsättning i det avseendet. Men just detta om privatisering, som Margareta Winberg tog upp, är väl inte någonting som man från socialdemokraternas sida i första hand skall beskylla centerpartiet för, eftersom vi i de sammanhangen haft den mycket klara målsättningen att samhället måste ställa krav när det gäller miljöhänsyn, bevarande av naturresurser osv.

Det är väl åtminstone f. n. så att socialdemokraterna inte riktigt hänger med i galoppen. Vi får gång på gång i olika debatter ta upp begränsning av utsläppen, naturresurser, som jag nu tog upp, och annat, där man från socialdemokraterna inte är beredd att gå lika långt som vi.

Någon kritik mot centerpartiet i detta avseende tycker jag alltså inte det är befogat att socialdemokraterna kommer med. Vi är beredda att ställa upp och värna *miljön* i alla de sammanhang som det är motiverat.

Beträffande domänverkets pengar – eller *våra* pengar, som ägare av domänverket och andra statliga ägodelar – behöver inte Margareta Winberg hänga upp sig på att jag talade om ett par skor. Man kan ju byta vad som helst med sig själv, och här gällde det att byta skogsmark med sig själv. Det handlade om var man bokför den någonstans. Det är absolut ingen kostnad för domänverket att plocka över de marker som det gäller. Däremot är det riktigt att det kapital som domänverket skall förränta därigenom blir något mindre. Men som jag sade i mitt föregående inlägg bör detta rimligtvis inte vara någon nackdel, eftersom det handlar om lågproducerande områden.

Om man nu för det resonemang som ibland förs från domänverkets sida, att man har behov av dessa skogar, därför att virket behövs just nu, innebär det att man är beredd att lösa problemet mycket kortsiktigt. Det tar ju flera hundra år, innan vi på nytt kan avverka på dessa områden. Vi behöver en hel

Nr 111

Onsdagen den
28 mars 1984

Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

del av dessa skogar, helt enkelt därför att vi har svårt att få ny skog där – men också för rennäringens skull.

Anf. 177 LARS ERNESTAM (fp) replik:

Herr talman! Eftersom Margareta Winberg inte hann nämna de vackra saker hon tänkt säga i anledning av mitt yttrande skall jag fatta mig mycket kort. Margareta Winberg har möjlighet att ta upp de frågorna i sitt nästa inlägg, som jag inte kan ge någon replik på.

Hon förde fram några synpunkter i sitt inlägg som berörde samtliga partier, bl. a. rörande frågan om privatisering. Jag tror att privatisering är bra i många sammanhang, men det passar inte in i den frågeställning vi diskuterar i dag. Vad vi vill är att det skall ges större anslag för att större områden skall kunna ställas till den enskilda människans förfogande. Det är det som är meningen med detta anslag.

Vi ser detta – att människorna skall ha tillgång till en fri och ostörd natur – som en betydelsefull frihetsfråga.

Anf. 178 MARGARETA WINBERG (s) replik:

Herr talman! Jag vill säga några ord till Einar Larsson. Jag upptäckte mycket väl att Einar Larsson läste innantill. Vad jag sade i mitt första inlägg var att han undvek att redovisa hela sanningen och att det skulle kunna tolkas som om det han läste upp skulle vara identiskt med det centerpartiet skrev i sin motion. Så var alltså inte fallet.

Lennart Brunander anser sig vara en stor tillskyndare av utvidgning av den offentliga sektorn och mot privatisering. Det kanske är så, men faktum kvarstår, nämligen att ni i fråga efter fråga, tvingade eller av egen vilja, går ihop med folkpartiet, som i sin tur – som jag sade – är en skugga av moderata samlingspartiet. Och varken folkpartiet eller moderata samlingspartiet är anhängare av den offentliga sektor och det planerade samhälle som vi tycks vara överens om behövs.

När det sedan gäller överföringen av pengar skulle jag vilja fråga Lennart Brunander: Tycker Lennart Brunander att det, på samma sätt som han vill föra över pengar mellan naturvårdsverket och domänverket, är möjligt att föra över pengar från exempelvis vägverket till någon åtgärd eller för att täcka något underskott hos statens järnvägar? Gör man det får man ju ett mindre budgetunderskott, och SJ får sina pengar i alla fall. – Det är en liknande princip.

Sedan till Lars Ernestam, som i sitt inledningsanförande sade att folkpartiet har en helhetssyn när det gäller miljöfrågan. Det var den helhetssynen som jag försökte utveckla, eftersom jag anser att den är nödvändig.

Men när jag började tala om vissa andra delar som hör till en helhetssyn på miljön tyckte Lars Ernestam att jag talade om saker som inte har med frågan att göra. Han tog bl. a. upp stödet till barnfamiljerna och sade att det inte hör hit. Men har man en helhetssyn på miljöpolitiken anser man faktiskt också att det är viktigt att barnen i samhället har god skolmiljö – och det förutsätter att man inte gör besparingar på skolområdet. Det är viktigt att man har en god

närmiljö, och det förutsätter att man inte gör besparingar som rör kommunerna.

På så vis menar jag att man måste se på frågan om miljön. Det är fel att bryta ut några enstaka punkter och enstaka reservationer, som vi gör här i dag. Det är fel att säga att ni i folkpartiet står för 23 miljoner mer än utskottsmajoriteten gör och därför är så mycket bättre. Det är fel att göra så. Ser man det i helhetsperspektiv finner man tvärtom att folkpartiet inte är bra när det gäller miljöfrågor.

Tredje vice talmannen anmälde att Lennart Brunander anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

Anf. 179 INGVAR ERIKSSON (m):

Herr talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till samtliga reservationer i det betänkande vi nu behandlar, under vilka moderata ledamöters namn förekommer.

Herr talman! Jag skall kommentera reservationerna 6 och 19 i jordbruksutskottets betänkande nr 25.

Reservation nr 6 tar upp frågor gällande bidrag till trädgårdsnäringsens rationalisering m. m. Reservationen framförs i betänkandet av utskottets centerledamöter. Under utskottsbehandlingen stöddes emellertid de i reservationen framförda synpunkterna även av moderata samlingspartiets ledamöter. Men av någon anledning har dessa inte kommit med i reservationen. Vi moderater kommer därför vid kommande votering att rösta på denna reservation.

Jordbruksministern framhöll förra året här i riksdagen att han hade för avsikt att framlägga en proposition, grundad på trädgårdsnäringsutredningens förslag. Något sådant förslag redovisas inte i budgetpropositionen, och att döma av en nyligen hållen frågedebatt här i riksdagen har inte regeringen för avsikt att inom den närmaste framtiden komma med något förslag. Detta anser också vi moderater vara beklagligt. Trädgårdsnäringsen är i dag på offensiven då det gäller utveckling och ambitioner. Det är därför angeläget att näringen snarast får klara besked under vilka förutsättningar man framöver skall arbeta och verka.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 6.

Herr talman! I reservation nr 19 går de borgeriga ledamöterna emot regeringsförslaget att använda trädgårdsnäringsens handelsgödselavgifter till livsmedelsverkets pesticidkontroll, dvs. kontroll av eventuella bekämpningsmedelsrester i inhemskt producerade grönsaker. Jordbruksministern har av allt att döma med hänsyn till att avgifter för sådan kontroll upptas på importerade trädgårdsprodukter ansett att trädgårdsnäringsen själv skall stå för kostnaderna härför. Detta skulle alltså vara skälet till att man ändrar på en gammal riktig princip – att av myndigheter beslutade och utökade kontrollåtgärder också skall betalas av det allmänna. Skulle man nu gå in för andra principer, finns det god anledning att befara ytterligare utökade

Onsdagen den
28 mars 1984

*Anslag inom jord-
bruksdepartemen-
tets verksamhets-
område*

kontrollåtgärder framöver – enär det är näringen själv som får stå för kostnaderna.

Det bör i sammanhanget framhållas att vi i Sverige har mycket restriktiva bestämmelser då det gäller användningen av bekämpningsmedel i odlingarna. Klara skillnader föreligger vad beträffar användningen i Sverige och i många andra länder, länder varifrån Sverige importerar grönsaker och frukt. Detta missgynnar den svenska odlingen och gynnar den utländska. En stor del av de medel som används av utländska odlare är totalförbjudna i Sverige. Användningen av dessa medel ger ofta bättre skördar som resultat. Det är därför inkonsekvent att tala om att importerade och svenska produkter skall behandlas lika. Och det är därför inte rimligt att kräva att de svenska odlarna skall betala för en omfattande kontroll för att de följer de svenska bestämmelserna. Den svenska trädgårdsnäringen kommer även att belastas av den avgift eller skatt på bekämpningsmedel som riksdagen tidigare fattat beslut om. Att då dessutom överföra 1 milj. kr. av de handelsgödselavgifter som trädgårdsnäringen förutsattes få i återbäring, då beslut fattades om dess införande, anser vi moderater inte vara skäligt. Det kan t. o. m. betraktas som ett löftesbrott och ett svek. Dessa medel skulle ju, enligt det beslut som då fattades, återföras till de näringar som låg utanför jordbruksprisregleringen.

Herr talman! Jag vill också i detta sammanhang säga något om de resultat som denna kontroll av trädgårdsprodukter har givit under senare år. Av över 1 000 tagna prov på produkter odlade i Sverige överskred 1981 endast två prov de godkända värdena. De importerade produkterna låg betydligt sämre till. 1982 kunde noteras att 108 av 109 prov med konstaterade överskridanden av godkända värden var att hänföra till importerade trädgårdsprodukter. Dessa resultat torde peka på att det vore mer angeläget att skärpa och fördjupa kontrollen av de i utlandet odlade produkter som importeras till vårt land. Detta förordades i trädgårdsnäringens utredningens förslag från 1982, där man ville utröna hur odling sker, vilka bekämpningsmedel som används och vilka bestämmelser som gäller för användningen av dessa medel i de länder som vi importerar från.

Herr talman! Vi moderater anser att kostnaderna för kontrollen av de svenskodlade trädgårdsprodukterna som hittills skall täckas inom ramen för livsmedelsverket anslag. Jag yrkar därför bifall till reservation 19.

Anf. 180 TREDJE VICE TALMANNEN:

Med hänsyn till att ytterligare sex talare är anmälda i detta ärende och det sannolikt blir en ganska lång votering föreslår jag att den fortsatta överläggningen om jordbruksutskottets betänkande 25 och behandlingen av skatteutskottets betänkande 27 uppskjuts till morgondagens sammanträde.

Kammaren biföll detta förslag.

17 § Kammaren åtskildes kl. 22.46.

In fidem

TOM T:SON THYBLAD

Nr 111

Onsdagen den
28 mars 1984

/Solveig Gemert